

SVENNING, HANNA

Augustinus och Luther : två
kyrkohistoriska lifsbilder : med
teckningar

Bolinder
1903

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
  - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
  - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
  - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

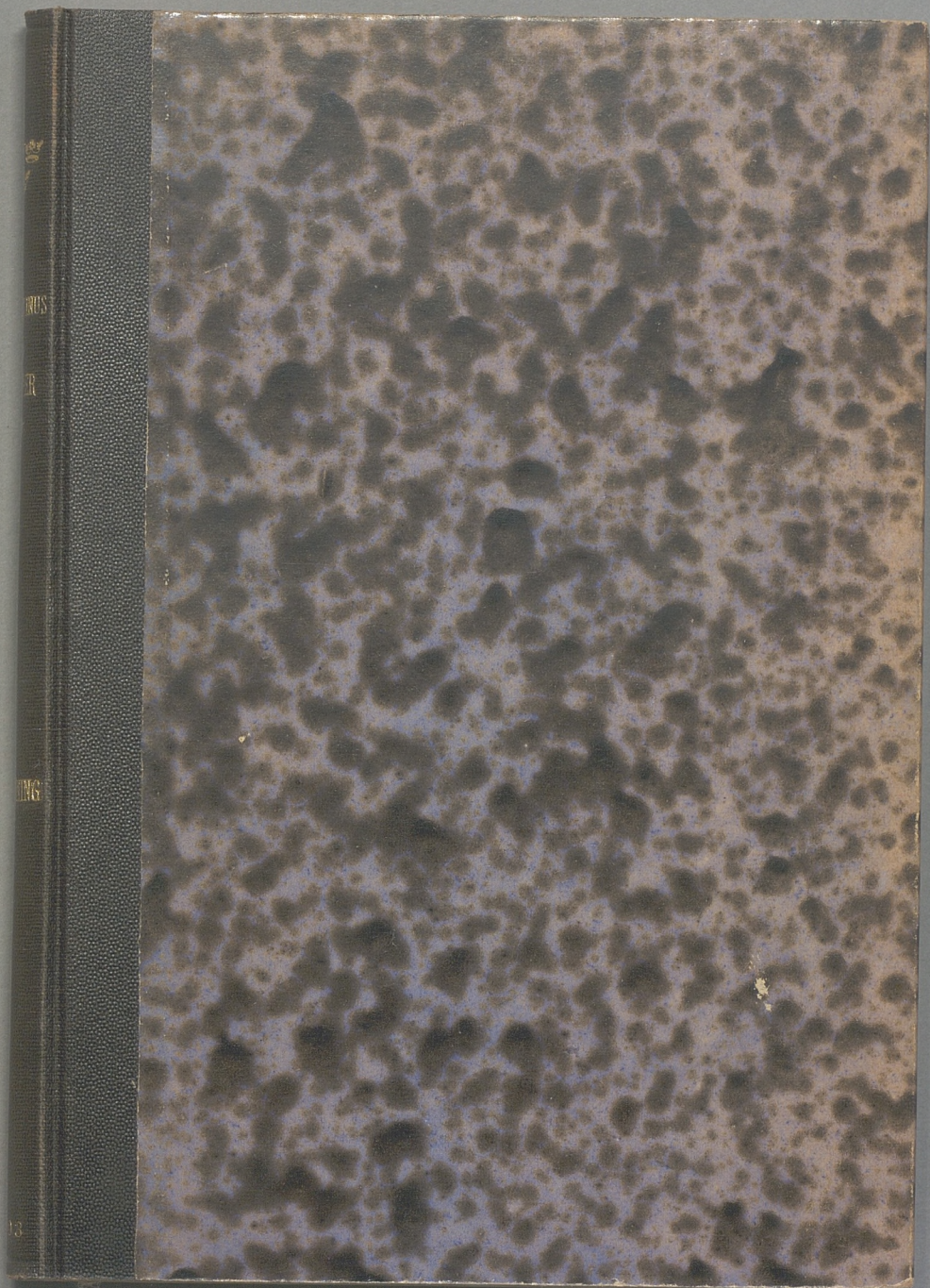
Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

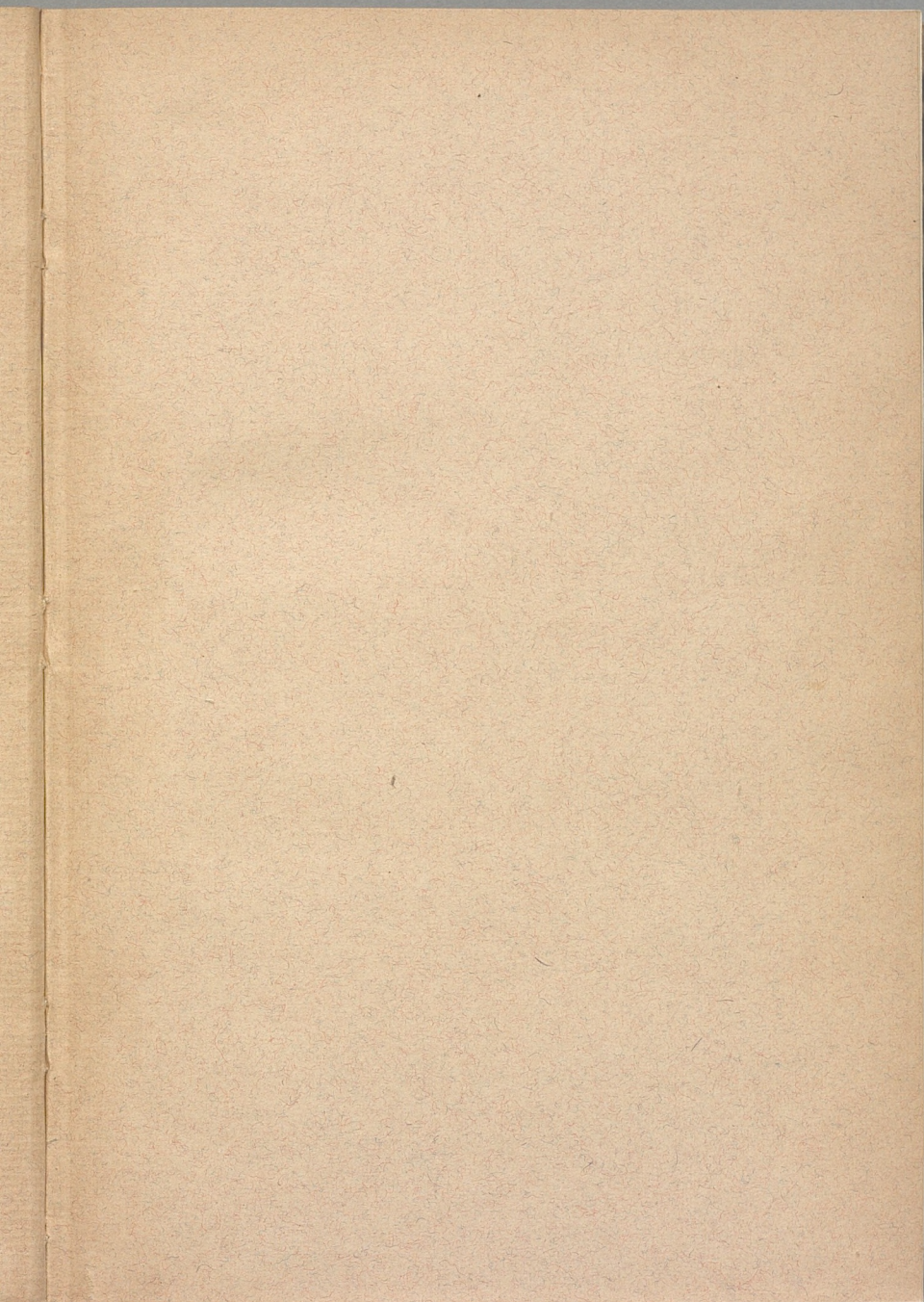
Fler e-böcker

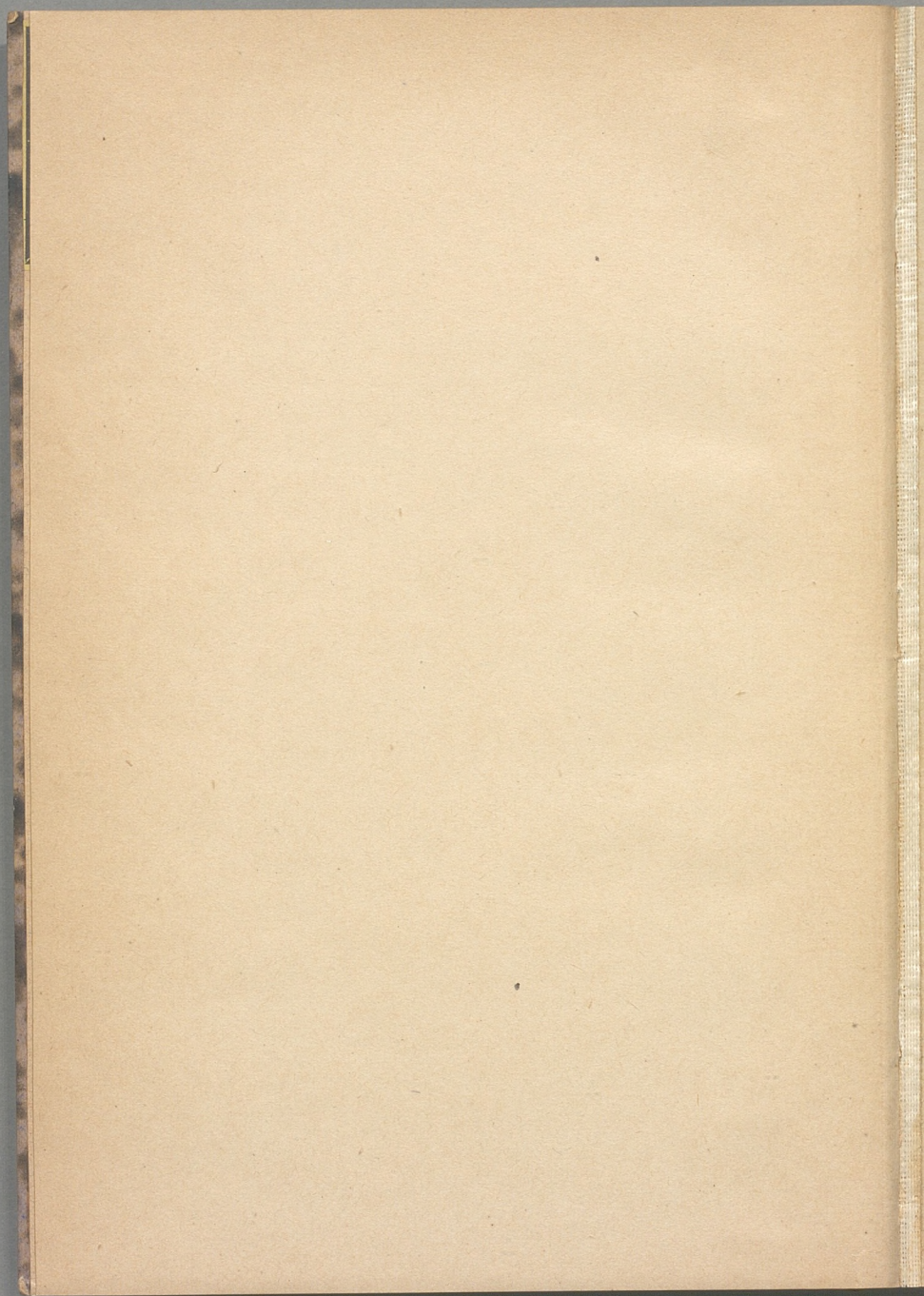
Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Kongl. Biblioteket.
STOCKHOLM.

Vitt.
Fr.

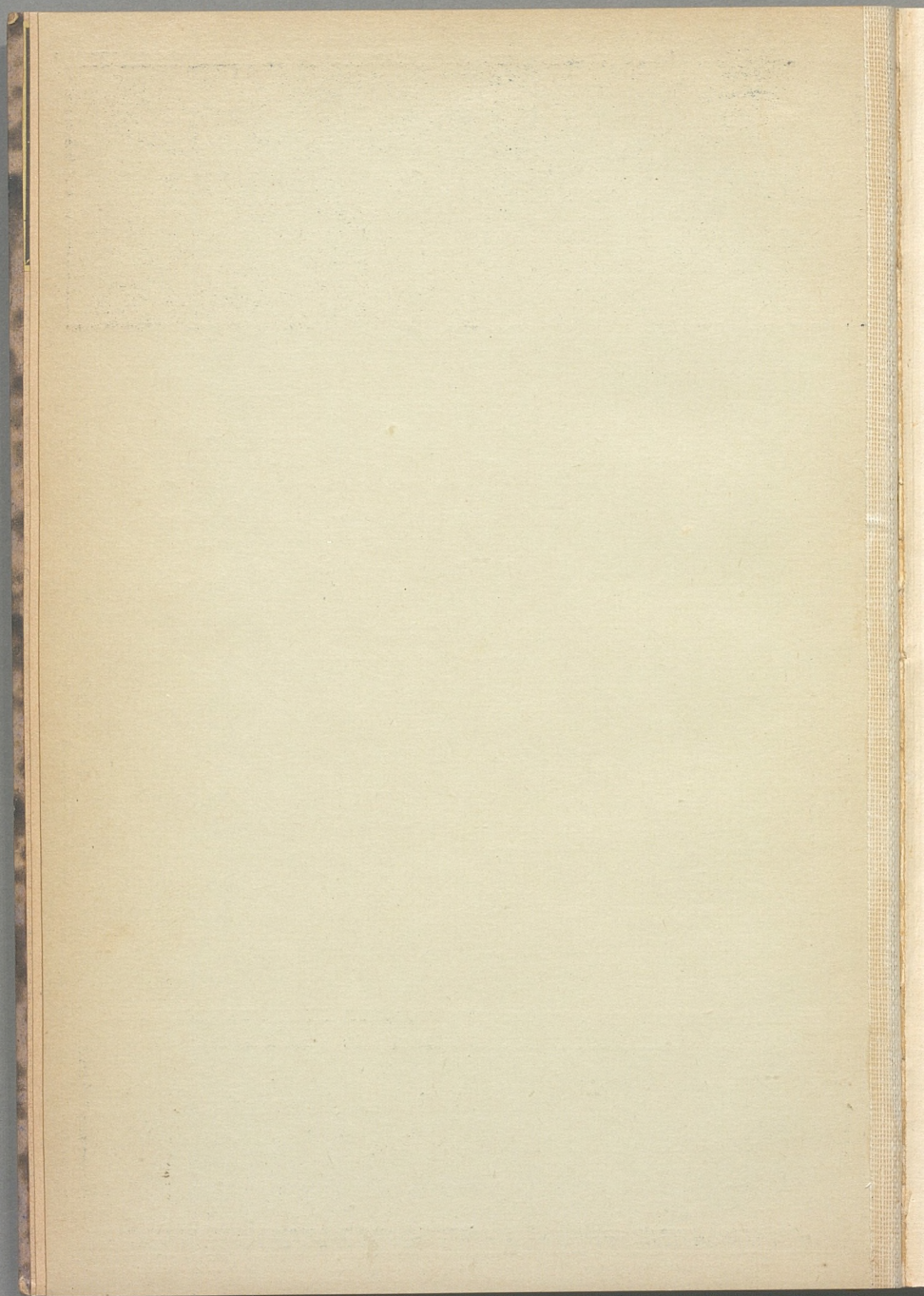

AUGUSTINUS
✿ ✿ ✿ ✿ ✿ ✿ OCH
LUTHER :::::

GÖTEBORG
H. L. BOLINDERS
FÖRLAG

AUGUSTINUS

OCH

LUTHER

TVÅ KYRKOHISTORISKA LIFSBILDER

MED TECKNINGAR

AF

HANNA SVENNING

GÖTEBORG,
H. L. BOLINDERS BOKTRYCKERI
1903.

2012-2013
LITTLE

INNEHÅLL.

Augustinus och Monica.	Sid.
Under korsets tecken	5.
Yra	7.
Besinning	9.
En ny vishet.....	12.
Tårarnas son.....	15.
Bedragen.....	19.
Sanningens pärla	21.
Törst	24.
Vid Ambrosii fötter	27.
Morgonrodnad	30.
Afgörelsen	32.
I Ostia	38.
Svanesång	41.
Tackoffer vid grafven	44.
 Martin Luther	 47.
Förebud	51.
Eisenach 1498—1501	55.
Erfurt 1501—1508	58.
Kvalmigt solens strålar glöda	61.
Farväl för evigt, I min ungdoms fröjder.....	65.
Luther och Staupitz	68.
Rom 1510	71.
Jüterbock	75.
Wittenberg 1517	78.
Mänska, du må ödmjukt vörda	81.
Leipzig 1518	83.
Worms 1521	87.
I Worms har hvardagslifvet stannat af	89.
Hjälp mig, o Herre!	92.
Den ödesdigra timmen slagit har	95.
Å ena sidan kejsarn öfver många stater	98.

	Sid.
Wartburg 1521—1522	99.
Och junker Georg han vandrar i den susande skog	101.
Månljusets dager faller	103.
Från Wittenberg det kommit sorgeposter	106.
Farväl, I dystra vallar.....	108.
Wittenberg 1522—1546.....	110.
I tusenårig natt var världen sänkt	113.
Bland Tysklands folk	116.
Vid lutans ljud	117.
Koburg 1530	119.
Om kvällen ifrån mitt fönster	121.
Eisleben 1546	123.
Genom Sachsens bygder ett liktåg skrider	125.

Augustinus

och

Monica

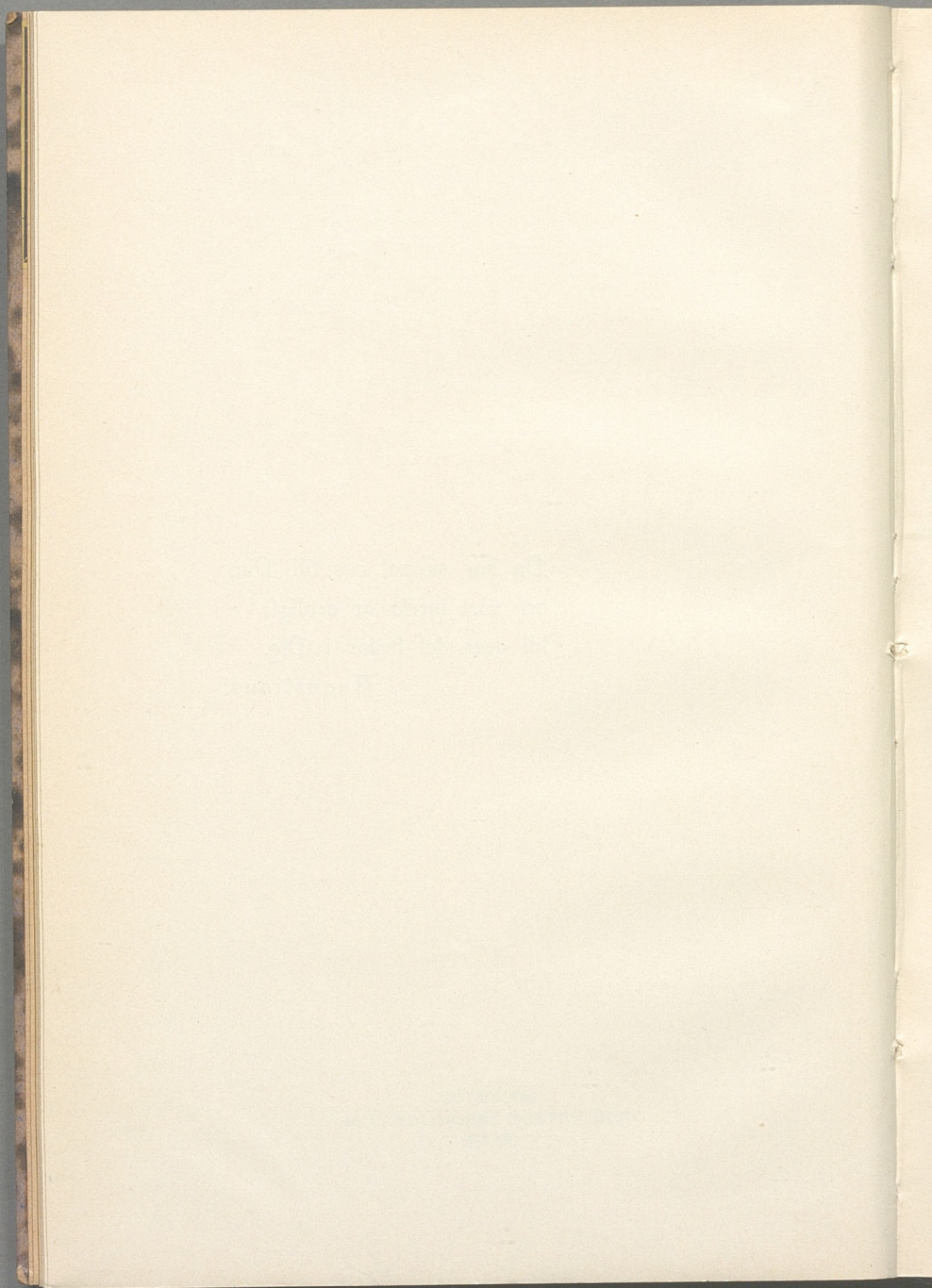

GÖTEBORG
H. L. BOLINDERS FÖRLAG
1902.

GÖTEBORG
H. L. BOLINDERS BOKTRYCKERI
1902.

Du har skapat oss till Dig,
och vårt hjerta är oroligt,
till dess det hvilar i Dig.

Augustinus.

Herre, detta späda lammet
Nu jag lägger i din famn.
Du, som ingen vill borttappa,
Skrif i lifvets bok dess namn!

Dig jag helgar denne sonen,
Som din egen gåfva är.
Höre han dig till för evigt!
Genom lifvet honom bär!

Han är vigd med korsets tecken.
Vare detta hans baner!
Må han ej den fanan svika,
Hvad än lifvet sedan ger.

Lyse honom Jesusnamnet
Genom bränningar och skär
Rätta vägen in i hamnen,
Där en evig trygghet är!

Han vuxit till yngling. Hans barndom har flytt.

I lifvet är allt honom lockande nytt,
Hans sinne är rörligt som vågen.
Af Skaparen rustad i slösande mått,
Han rika och härliga gåfvor har fått,
Men världen leker i hågen.

I nöjenas hvirfvel han sväfvar om
Från dag, som flydde, till dag, som kom,
Bland muntra och vilda bröder.
Där njutningen lockar, han ilar fram.
Snart är han fräckast i synd och skam,
Men modershjärtat det blöder.

Med örat döft för en moders gråt
Han rusar fram uppå syndens stråt
Förbjudna frukter att plocka.
Ett paradys hägrar i fantasin.
Att dricka sig rusig af lustans vin
Förföriskt sirener locka.

De sångerna vagga till ljuflig ro,
Och Gud och moder och barnatro
I älskogssmek han förglömmar.
Han sjunker så djupt i lastens dy,
Hans själ är fången och kan ej fly,
Fast hemlig fasa den gömmer.

et finns dock något bättre
Än jordens fröjd.
Fåfånglighetens glitter
Gör ingen nöjd.

Hortensius jag läste.
Den boken drog
Från tomma syndanöjen,
Som snärjt mig nog,

Min själ till andra rymder.
Till ljusets värld
Jag började att längta,
I stoftet snärd.

Jag ville söka vishet
Och finna Gud,
Fast jag var vilsegången
Och glömt hans bud.

Men hedningen ej kände
Det Jesusnamn,
Som jag fick lära älska
I modersfamn.

Mig grep en dunkel längtan
Till flydda år;
Den gode Herden sökte
Ett villadt får.

Fastän, i synd förlupen,
Jag hans ej var,
Dock djupast i mitt hjärta
Hans bild jag bar.

Mig hemlig oro kvalde.
Jag bibeln tog;

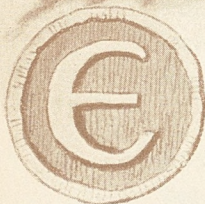
Mig till dess glömda skatter
En aning drog.

På hjärtats frågor kanske
Den skall ge svar,
Den helga, dyra boken
Från barndomsdar.

Men dold var mig dess mening.
Jag ljus ej vann,
Ty skriftens enkla lära
Jag barnslig fann.

Mitt högmod eftersökte
Retorisk prakt.
Min stolthet jag ej ännu
I stoftet lagt.

Jag lade boken samman
Med kväfdt begär.
Ännu jag var ej mogen
Att lära där.

En annan vishetslära nu jag funnit,
Som lofvar fylla alla mina kraf.
I Österlandet har ett ljus upp-
runnit.

Magiens hemland bortom fjärran haf,
Från dig en gryning tändts med strålar bleka,
Som locka med ett sällsamt mystiskt sken.
Dess matta dagar mina ögon smeka,
I deras trollkrets är jag sluten rén.

Det finns två riken, som emot hvarandra
I oförsonlig motsats evigt stå:
Det ena nämnes ljusets värld. Det andra
Ur natt och mörker aldrig upp skall nå.
Och skapelsen bär prägel af dem båda:
Materien är född ur afgrunds natt,
Men allt, hvad vi i sinnevärlden skåda,
Det är af ljus och mörker sammansatt.

Ett dubbelväsen mänskan är. Vid gruset
Hon fjättras utaf sinnliga begär,
Men själen längtar upp till fadershuset,
Där hennes urhem finns i ljusets sfer.
Emellan tvänne poler ständigt dragen,
Hon är ett skilda makters tvistefrö,
Och därför gäller obevekligt lagen:
»Skall ljuset segra, måste köttet dö».

Att lösa andarna ur stoftets fångsel
Kom Kristus ned till oss, en mänska lik.
Han visat vägen genom lifvets trängsel
Till ljus och frihet uti himmelrik.
Men hopen vill ännu i stoftet dröja,
Uti materiens tunga bojor snärd;
Blott för ett fåtal lyftas kan den slöja,
Som döljer sanningens och ljusets värld.

Blott den, som undflytt hvarje sinnlig smitta,
Får vara med i andeskarans tal,
Men den, som velat jordisk lust besitta,
Kan frälsas endast genom långa kval.
Ifrån det ena höljet till det andra
Hans själ skall under millioner år
Från värld till värld, en rastlös skugga, vandra
Tills, renad, hon i ljuset ingå får.

I högmod han min mening blott föraktar
Och mina ord som barnsliga betraktar,
Han har för mina inkast endast hån.
Men du är lärd och vis. Dig skall han höra.
Du villolärans väfnad kan förstöra.
Ack, varna själf min vilseförde son!

Biskopen.

Det vore icke klokt. Han är berusad
Af lögnens gift och af dess bländverk tjusad.
Mitt anfall skulle egga till försvar.
Vid fortsatt forskning han till ljus skall hinna
Och då utaf sig själf sitt misstag finna.
Du lämne honom blott i Guds förvar.

Monica.

Nej, ädle fader, hör din tjenarinna!
Du kan, du måste honom öfvervinna.
Hvad jag ej kunnat, det skall du förmå.

Biskopen.

Nej, gå i frid, min dotter! Bed blott trägen,
Då skall han säkert finna rätta vägen.
Så många tårars son kan ej förlorad gå.

* * *

Af sorg nu vill brista mitt hjärta,
För Herren jag klagar min smärta:
»Min son är i syndene död.
O, Herre, mig gif honom åter,
Haf miskund med änkan, som gråter,
Bevisa mig hjälp i min nöd!»

En yngling i skinande kläder
Då huld till min sida träder,
Och tröstligen talar han så:
»O, kvinna, du må icke sörja,
Snart skall du en ändring förspörja,
Där du står, din son ock skall stå».

* * * *

Vågorna i uppror gunga,
Stormens dofva röster sjunga,
Molnen tätta, blixtar ljunga,
Fjärran mullrar åskans dån.
Högre dock än böljan svalla
Stormupprörda känslor alla.
Ack, jag kan ej återkalla
Den försvunne fjärran från,
Mina tårars son.

Mina böner ej han lydde,
Som en tjuf han från mig flydde.

Innan ännu dagen grydde,
Seglade han härifrån.
Jag, som ej hans afsikt spårar,
Ligger kvar i bön och tårar.
Djupt i själen han mig sårar,
Lämnar mig med hjärtlost hån,
Mina tårars son.

Ensam står jag kvar på stranden,
Ser, hur vågen sköljer sanden,
Spanar bort mot himmlaranden,
Tar ej blicken därifrån.
Kvald af sorgetunga tankar,
Fram och åter här jag vankar.
Hoppet finner intet ankar,
Sen han flydde härifrån,
Mina tårars son.

Ack, hur kunde han bedraga
Mig, den ensamma, den svaga,
Sista skymt af fröjd betaga
Mig, så om hans bästa mån?
Dock, hvi suckar jag och gråter?
Allt en moder dock förlåter.
Söka, söka skall jag åter
Bortom böljans larm och dån
Mina tårars son.

Min dröm är slutad. Faustus kan
ej svara,
Ej mina tankars härfva reda ut.
Hans vishetsljus det var ett irrbloss
bara.
Förrädiskt blänkande en kort minut.

Jag väntat stora ting af denne man:
Han var det, som min själ ur tviflets klyfta
Till ljusets regioner skulle lyfta,
Och dock af honom ingen hjälp jag fann.

Jag är bedragen. Det var blott en villa,
Som mig till Manis dunkla lära drog.
Den kan min andes trånad icke stilla,
Utaf dess gyckelbilder jag sett nog.
Jag trodde, att man ädelt vin mig bjöd,
Jag väntade en dryck, som törsten släckte,
Men tom var bågarn, som man åt mig räckte,
Man stenar gaf mig, då jag bad om bröd.

SANNINGENS PÄRLA

var finns du väl, du sannings ädla pärla,
Du, som jag söker arla, söker särila?
Hvad lärdomsdjup, som än jag pejla hinner,
Jag dig ej finner.

Hvar döljs du, eftersökta, underbara,
Du ädlaste klenod, du rena, klara?

Jag gåfve allt, om blott jag finge veta,
Hvar jag skall leta.

Är det väl sannt, att forskning ej kan båta,
Att ändå ingen löser lifvets gåta?
Är det väl sannt, att visshet aldrig vinnes,
Att svar ej finnes?

Är det ej verklighet, som hjärtat anat,
Hvad jag i ändlöst grubbel efterspanat?
Finns intet bakom jordelifvets vimmel,
Ej Gud, ej himmel?

Är grafven målet? Skall väl detta hjärta,
Som klappar här så varmt i fröjd och smärta,
Omsider i en evig domning sänkas?
Kan sådant tänkas?

Ha ur ett själlöst kaos framgått tingen,
Naturens lagar skrifvits utaf ingen?
Kan oförnuftet stjärnors banor länka?
Kan slumpen tänka?

Ack, frågor, frågor, som min lifsmärg tära!
Hur länge skall jag fåfångt svar begära,

I tankens labyrint i kretsgång ila
Och ej få hvila?

O, sanning, sanning, kosteliga pärla,
Du, som jag söker arla, söker särila,
Hvar döljs du, eftersökta, underbara?
Skall ingen svara?

TÖRST

örst mina läppar bränner,
Dödstrött jag dignar neder.
Ack, för det kval jag känner,
Jorden ej hjälp bereder.
Längtan, som hejdlöst glöder

Och som min själ föröder,
Hvem skall din låga släcka,
Frid hos mig väcka?

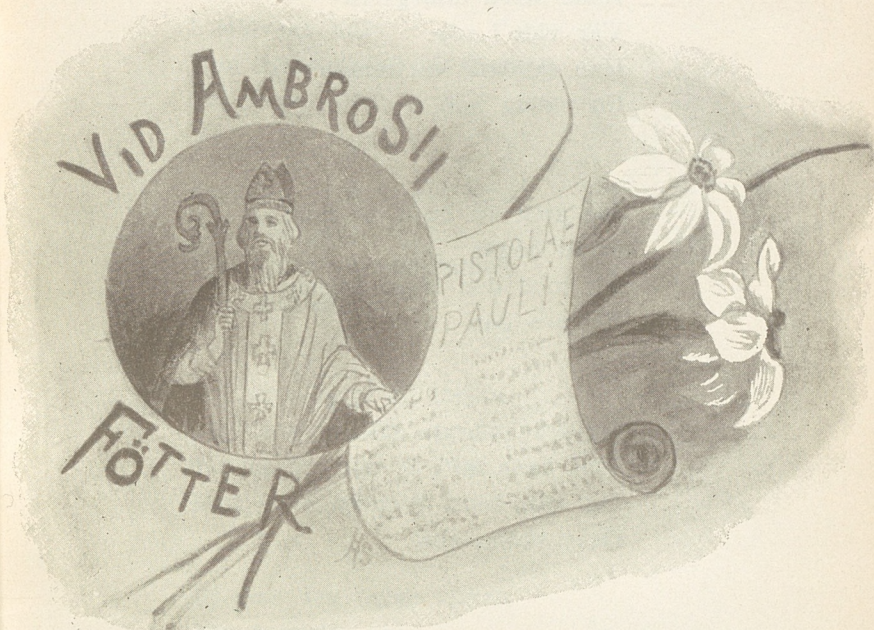
Väl uti många brunnar
Ängslig en dryck jag söker —
Ingen mig svalka unnar,
Endast min törst sig öker.
Årans och nöjets tjusning
Skänker en kort berusning.
Tomhet ändå jag känner,
Törsten mig bränner.

Vetandets djupa källa,
Bjudande högre fröjder,
Såg jag så klar framvälla
Fjärran vid tankens höjder.
Ack, ej ens hennes flöden
Släcka den heta glöden.
Tomhet ändå jag känner,
Törsten mig bränner.

Kärlek med ljufva länker
I sina nät mig knutit,
Sällhet, som vänskap skänker,

Har jag begärligt njutit.
Dock, fastän ljuft den hugnar,
Ej den min oro lugnar.
Tomhet ändå jag känner,
Törsten mig bränner.

I Rom blef jag ej länge
En plats beredd
Jag fann uti Milano,
Af Herren ledd.

Där satt på biskopsstolen
En ädel man,
Ambrosius, en kristen
I mening sann.

Hans stora talargåfva
Var vidt i rop.
Han samlade till templet
En väldig hop.

Jag gick att höra mannen —
Ej af begär
Att med den ringa hopen
Få lära där.

Jag icke kärnan sökte
Utaf hans tal.
Jag ville blott beundra
Dess sköna skal.

Men då jag njöt, att orden
Så väl han lagt,
Jag undgick ej att höra
Ock *hvad* han sagt.

Den lära, som mig ständigt
Ofattlig var,
För honom tycktes ligga
I ljuset klar.

Snart satt jag vid hans fötter
I Herrens hus.
Han spred kring bibelordet
Ett annat ljus.

Och jag, som i min otro
Betviflat allt,
Fick nu se kristendomen
I ny gestalt.

Jag grep igen till bibeln
Med håg förbytt
Jag läste Pauli skrifter
Med allvar nytt.

Ej mer den helga boken
Mig barnslig var.
Snart blef för mig dess mening
Alltmera klar.

Jag rasat länge. Nu är jag trött.
Jag vill något bättre söka.
Jag druckit njutningens vin så sött,
Jag äflats, jag brunnit, min kraft jag förnött,
                                  :|: |:|: min kraft jag förnött,
Men blott mina kval sig öka.

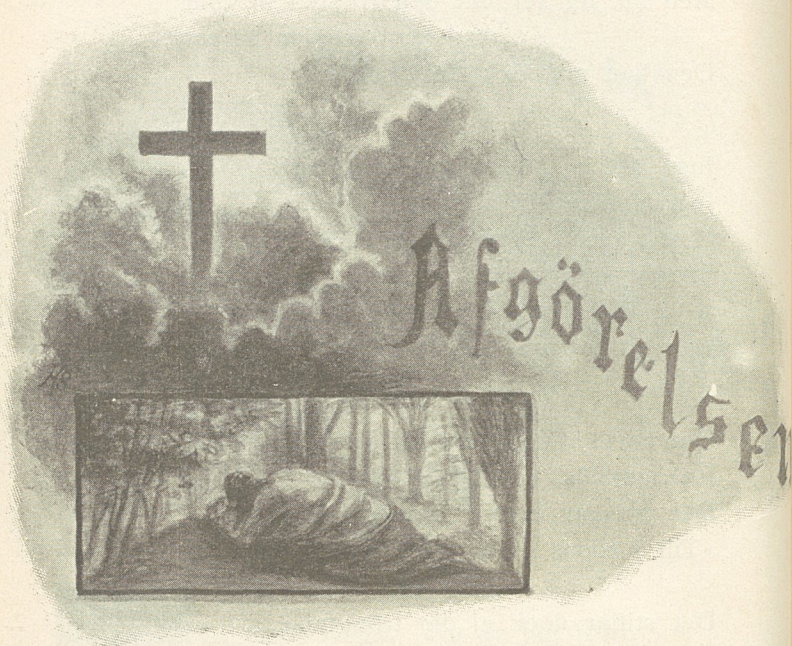
Jag sökt efter vetandets rikedom,
Jag druckit ur vishetens källa,

Jag njutit diktens fagraste blom,
Men nu jag ser, att den fröjden är tom,
  :|: |:|: den fröjden är tom,
Den kan mig ej tillfredsställa.

Jag sökt en fåfänglig äras glans,
Jag drömde om pris och rykte,
Men därmed ej sann förnöjelse vanns,
Snart tystnar berömmet, snart vissnar min krans,
  :|: |:|: snart vissnar min krans,
Ej nöjd jag mig någonsin tyckte.

Det bor i djupet utaf mitt bröst
En namnlös, osäglich längtan;
Där hviskar innerst i själen en röst:
»Till jordens goda sätt ej din tröst
  :|: |:|: sätt ej din tröst,
Det stillar dock ej din trängtan».

Men nu har jag funnit det enda på jord,
Som själens hunger kan mätta.
Den stillas allena vid nådens bord
Hos honom, som ensam har lifvets ord,
  :|: |:|: har lifvets ord,
Det visar mig vägen, den rätta.

Jag ville börja mitt lif på nytt.
Jag sökte efter hvad förr jag skytt.

Jag bad, jag kämpade med min Gud.
Jag längtade efter oskuldens skrud.

Men ack, hur usel jag var, hur svag!
I lemmarna rådde syndens lag.

Jag slets beständigt tillbaka och fram.
Till räddning längtande ur min skam,

Jag tvekade dock att ta steget ut
Och göra på syndens välde slut.

Sirener jag hörde med frestande sång
Mig locka och draga med ljufligt tvång:

»Kom åter, ej skall du oss öfverge,
Med oss skall du skämta och yra och le».

Det var mina vänner från flydda år.
De smögo sig tätt uti mina spår.

Begären och Lustarna, alla, enhvar
De sökte med makt att hålla mig kvar.

Fåfänglighet kom i glitter och gull
Med famnen af flärd och grannlåt full.

Mig Njutningen vinkade, yppigt skön:
»Kom åter till mig, så blir jag din lön!»

Och Vanan mig grep med järnhårdt tag:
»Du undkommer ej. Nu är jag din lag »

* * *

Så jag stod Guds nåderike nära,
Tvekande att gå därin likväl,
Sliten mellan Guds och världens ära,
Släpande min boja som en träl.
Som jag stod vid gränsen i förbidan,
Fick jag se en syn. På andra sidan
Stod en kvinna, hög och underbar.
Skrifvet var ett namn på hennes panna:
Renheten, den himlaborna, sanna,
Som ej syndens smitta sudlat har.
Hon ej ensam var. Vid hennes sida
Sågs en tallös, hvitklädd skara bida
Utaf hvarje ålder, stånd och kön.
Dessa saliga till målet hunnit
Och den rätta bröllopsskruden vunnit,
Njöto nu i frid sin nådelön.

Och hon talte: »Ser du dessa sälla,
Som nu frälsta stå vid lifvets källa.»

De ha kommit ifrån kamp och strid.
Ej af egen kraft de seger vunnit,
Ej i eget ljus de vägen funnit.
Gud har fört dem genom farans tid.
Och densamma hand, som dessa ledde
Och af nåd dem segerns lön beredde,
Den ur dyn kan draga äfven dig.
Kasta dig uti hans fadersarmar!
Öfver syndaren han sig förbarmar,
När han stannar på fördärfvets stig.
Slut ditt öra för sireners sånger!
De dig dårat nog. I bot och ånger
Fly dem! Evigt säg åt dem farväl!
Falsk är fröjden, som dig synden skänker.
Bed, att Gud må slita satans länker!
Var ej mera syndalustans träl!»

* * *

Ut i ensamheten då jag hastar,
Under fikonträdet jag mig kastar.
Hejdlöst strömma mina tårar ner,
Och till Herren jag ur djupet ber:
»Huru länge, Gud, skall detta vara?
Herre, i min stora ångest svara!
Ack, jag usle tiden blott förhålat,
Varit döf för hvad din Ande talat.

När skall mitt elände få ett slut
Och ur syndens dy jag dragas ut?»

Då jag en kör
I fjärran hör:
»Tag och läs! Tag och läs!«
Det är en hälsning
Ifrån den Gud, som vill min frälsning.

Jag bibeln tar
Och ser Guds svar.
Ljus går opp. Nyfödt hopp
I själen dagas,
Och mörkrets afgrundsmakt förjagas.

Bort med dryckenskap och frässeri!
Jag vill vandra ärligt som om dagen,
Ej i köttets syndaboJOR slagen.
Kristus vill jag kläda mig uti,
Han skall göra mig från eder fri.
Nu jag märker, det är han allena,
Som kan lära mig att Herren tjena.
Fåfångt stred jag förr i egen kraft,
Mina föresatser voro svaga.
Allt det herravälde, synden haft,

Ville hon beständigt återtaga.
Fåfängt sökte jag min skuld försona.
Blott af nåd kan Herren mig förskona.
Nu vid korsets fot jag ödmjukt ligger
Och som synderskan om nåden tigger,
Och jag vet, att det skall sägas mig :
»Gå i frid, din synd förlåtes dig!»

Oet är afton. Öfver hafvet hvilat
Darrande en strimma rosenröd.
Genom slingerväxters löfverk silat
In i rummet solens sista glöd.
Vinden uti trädens kronor somnar,
Ej ett blad därute mer sig rör,
Bölgans sista suck mot sanden dör,
Fjärran stadens larm och oro domnar,
Intet kvällens högtidsstillhet stör.

Monica åt sonen räcker handen.
Där vid fönstret de tillsamman stå.

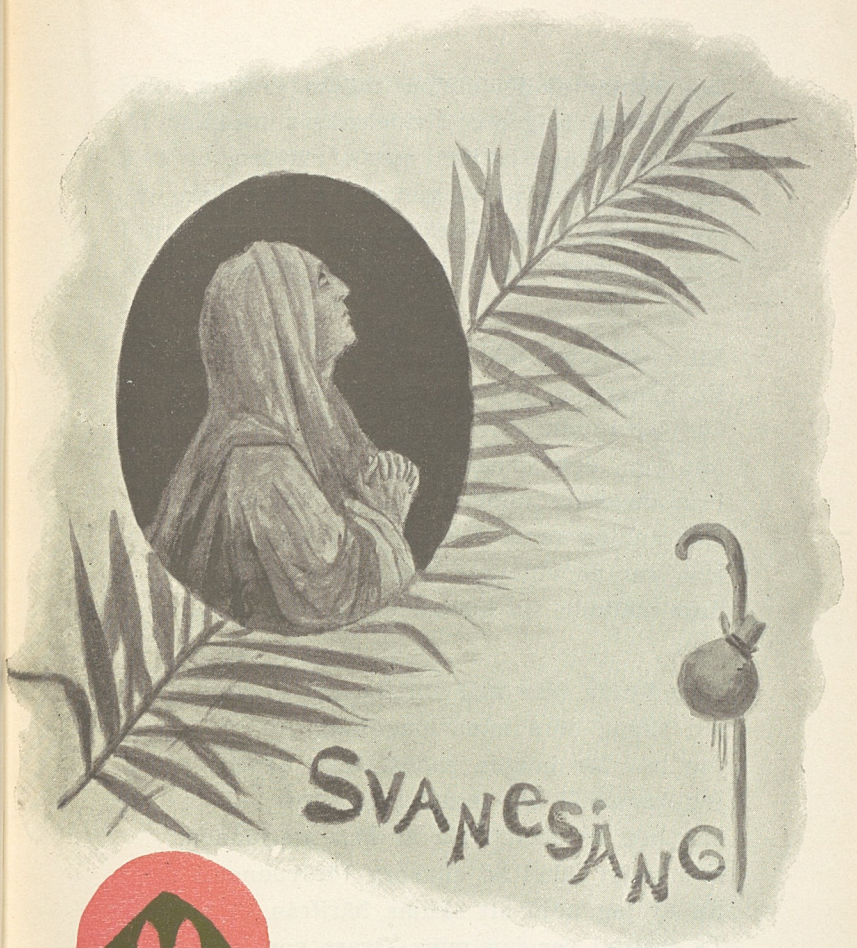
Nu de äro båda ett i anden
Och hvarandra kunna fullt förstå.
Alla stängsel äro sönderbrutna,
Som i långa år dem skilde åt;
Uti tro och kärlek sammanslutna,
Vandra de förenta lifvets stråt.

Nu í kvällen vid hvarandras sida
De, försänkta i begrundning, stå.
Deras blickar söka i det vida,
Deras tankar långt i fjärran gå.
Till oändlighetens rymder ila
De på längtans vingar att få hvila
I det land, dit inga stormar nå.
Blicken lyftes till den sälla skaran,
Som, för evigt bärgad utur faran,
Släcka får sin törst vid lifvets älf,
Ledd utaf den gode Herden själf,
Där ej något tvifvel blicken skymmer,
Där man alla gåtor lösta ser,
Friden aldrig grumlas af bekymmer,
Synd och sorg ej tynga själen ner,
Ingen frestare kan nalkas mer. —

Vid den synen deras hjärtan brinna.
Tom och torftig synes jordens dal,

Små och korta alla tidens kval.
Jordelivvets lockelser försvinna,
Allt dess glitter de föraktligt finna
Mot en plats bland helgonskarans tal.
Och det tyckes dem, som längesedan
Bakom dem låg jordens sorg och lust.
Färden vore lyktad och de redan
Bärgats upp på evighetens kust.
Monica en aning genombäfvat:
I sitt hjärta hon en stämma hör
Hviska som från en osynlig kör,
Att ditupp hon snart befriad sväfvat,
Att till henne nalkas änglabud
För att hämta henne hem till Gud.

SVANESÅNG

itt värf är fylldt. Den nötta pilgrims-
stafven
Jag längtar att för alltid lägga ned.

Jag fruktar ej den djupa, mörka grafven,
Ty Kristus helgat den till hvilans fred.
Mig locka inga fröjder mer i världen.
Patricii plats stått länge tom vid härden;
All jordens sällhet bleknar för min syn,
Som kvällens purpur dör på aftonskyn.

Ett enda band höll än mig fast vid lifvet,
En hjärtesorg, som tärde själ och kropp:
Det barn, som blifvit mig af Herren gifvet,
Min son, den älskade, min ålders hopp,
Han vandrade ännu den breda vägen,
Hur än jag ropat honom åter, trägen.
Han var en villornas och lustans slaf,
Som mättade sin själ med syndens draf.

Han flydde från mig till Italiens slätter
Att slippa höra mina klagoljud.
Jag bad för honom under långa nätter,
Jag kämpade likt Israel med Gud. —
Min bön är hörd. Nu är han återfunnen.
För saligt jubel är all sorg försvunnen.
Nu är jag nöjd att skiljas härifrån,
Ty frälsad ser jag mina tårars son.

Nu kan jag dö. Hvi skulle här jag dröja?
Jag till min sista flyttning står beredd.

Snart skall osäglig fröjd min själ förnöja,
Af mänskor aldrig anad, hörd och sedd.
Ren anderöster hviska i mitt öra,
Att änglarna ditupp mig skola föra.
Förrunnen är min vedermödastid.
Som Simeon jag fara får i frid.

TACKOFFER VID GRAFVEN

H

on är borta. Jag hennes ögon slutit.
Nu jag har den ömmaste moder mistat.
Djup är sorgen. Häftigt mitt hjärta
blöder,
Tårarna strömma.

Dock jag vill ej fira med tröstlös klagan
Hennes död, som blott var en gång till lifvet.
Inför dig, o Herre, jag vill frambära
Tårarnas offer.

Herre, dig jag tackar för denna moder!
Från sin ungdom dig hon har troget tjenat.
Med sin stilla, ödmjuka, fromma vandel
Vann hon sin make.

Sen blef jag alltmer hennes lifs bekymmer.
Död i öfverträdelser, synder, laster,
Känslolös, utaf hennes sorg och smärta
Ej jag bevektes.

Hon mig bar uppå sina böners armar,
Att du skulle röras af ankans tårar,
Gå till båren, taga på den och säga:
»Uppstå, du döde!»

När jag, likt förlorade sonen, flydde,
Som min goda genius hon mig följde.
Fastän döden lurar på böljestigen,
Ej hon förskräcktes.

Nu hon bedt mig ut ifrån syndatjänsten
In i kyrkans heliga moderssköte,
Där den trötte seglaren ändtligt funnit
Räddande hamnen.

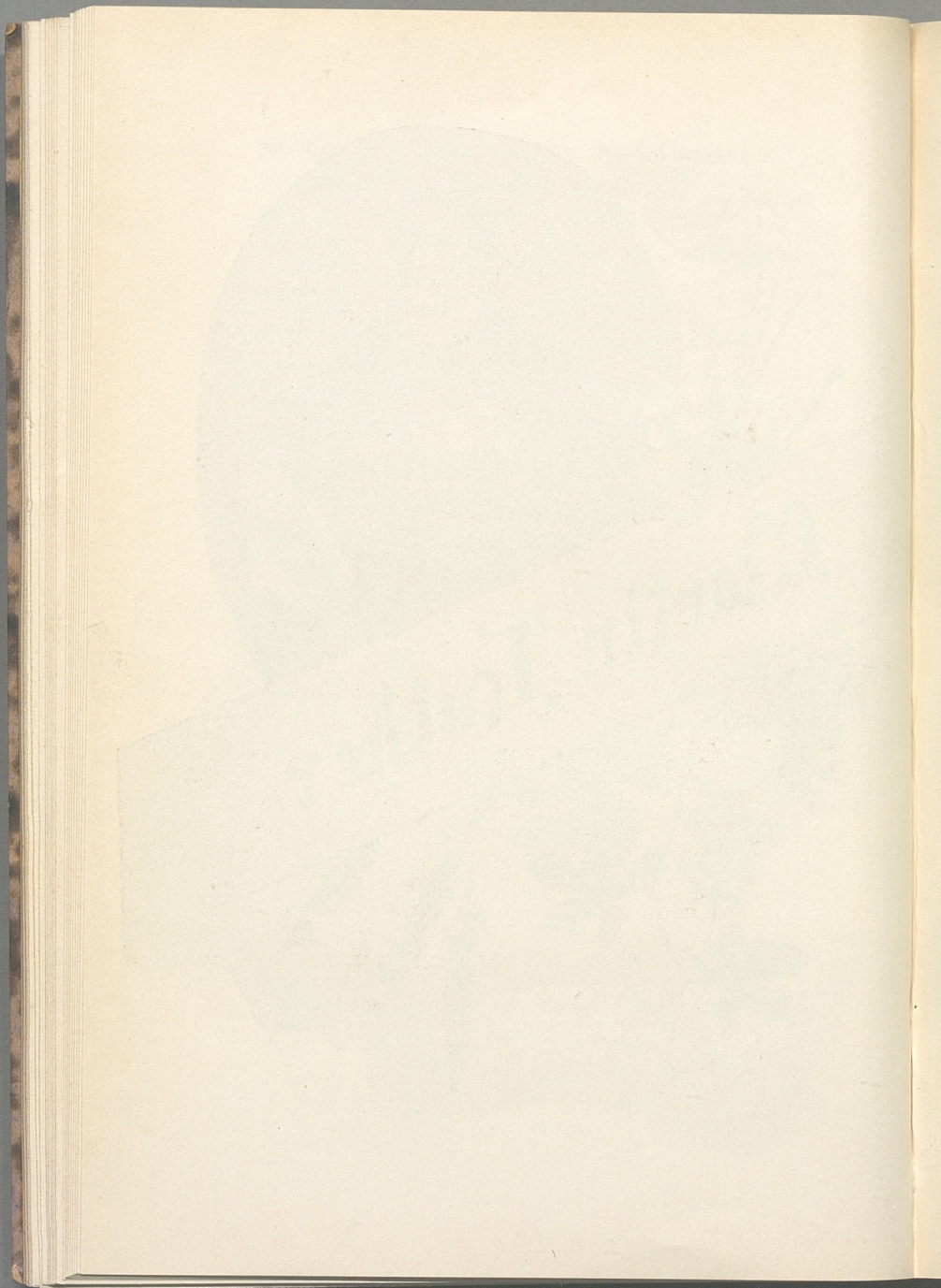
Hon är borta. Älskande modersfammen
Aldrig mera öppnas för mig på jorden,
Men en gång, när slutad är pilgrimsfärden,
Saligt vi mötas.

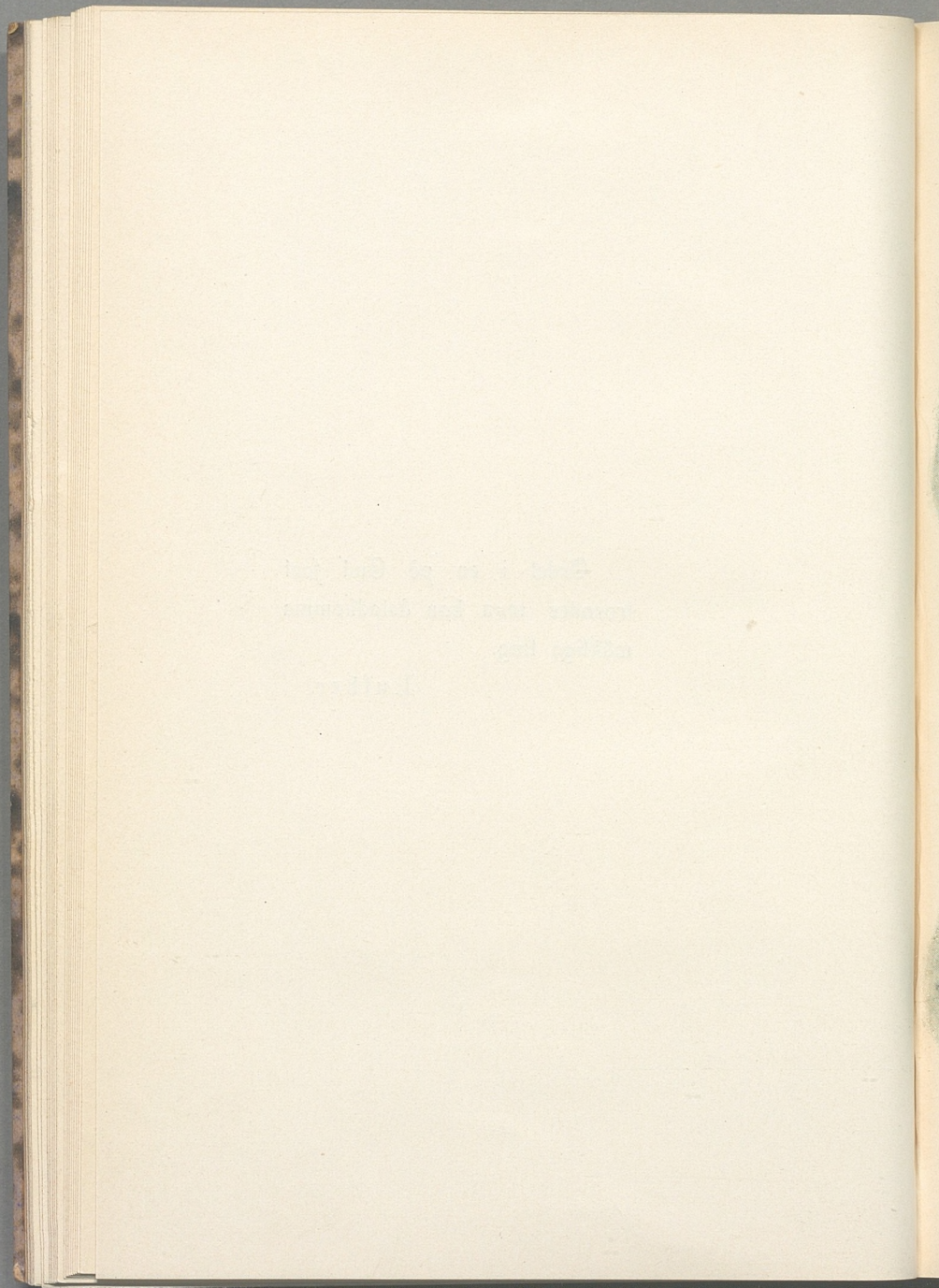
Martin Luther

Ordet i en på Gud fast
troendes mun kan åstadkomma
mäktiga ting.

Luther.

FÖREBUD

Se, natt betäcker jorden,
I mörker folken gå.
Från södern upp till Norden

De svarta skuggor nå.
Begrafd är ordets lykta
I klostrens skumma natt,
Och ljusets vänner flykta
Med dess fördolda skatt.
Och tankens örnevingar
De äro bundna än.
Med våldet man betvingar
Det djärfva ordets män.

Men än i nattens timmar
Ett dunkelt ljus är kvar.
I Piemonts dalar glimmar
Så mången stjärna klar.
I tysta vrår bevaras
För sanningen ett rum.
Där älskas och försvaras
Än evangelium.
Och ifrån Englands stränder
Där strålar ut ett ljus,
Som når till fjärran länder,
Ej släckt af stormars brus.

I Böhmen syns en låga,
Som flammar vidt omkring
På himlens mörka båga

Och lyser jordens ring.
Fast svaga kärlet bräckes,
Som hyste lågans brand,
Ej himlaflamman släckes
Af kraftlös mänskohand.
Martyrens aska strör man
För alla vindar ut —
Hans verk dock ej förstör man,
Det skall gå fram till slut.

Vid östra himlaranden
En natthöljd gryning rén
Bebådar mörka landen
Den nya dagens sken.
Från Arnos blåa vågor
Savonarolas ord
Gå, skrifna uti lågor,
Utöfver vaknad jord.
Fast höljd i bålets flamma
Af mörkrets afgrundshär,
Han hoppfull höres stamma:
»Befrielsen är när».

Från Bysanz' brutna vallar,
Från fjärran Österland
En väldig ljusflod svallar

Emot Europas strand.
Och Hellas vise komma
Med glömda skrifter ord,
Och kunskapsträdets blomma
Slår ut på frusen jord.
Ur klostrens vrår man drager
De dolda skatter fram,
Och bibelns ord ser dager,
Betäckt af seklers dam.

Nu dagen, länge skådad
Af fromma hjärtans hopp,
Af siarns röst bebådad,
Är nära att gå opp.
Fast mörka floder bölja,
Fast hemskt är stormens tjut,
Den svan, som Huss skall följa,
Skall fritt få sjunga ut.
Den simmar ren på vågen
Med oro i sitt bröst.
Snart kringom himlabågen
Man höra skall dess röst.

EISENACH 1498-1501

Kör af skära barnaröster
Stiger mot det blå
Med en bön ifrån de unga,
Som ej mer förmå.

Bleka nödens barn, som hungra
Vid den rikets port,
Gå att nådesmulor tigga
Ifrån ort till ort.

Upp till ljusa lärdomshöjder
Sträfvar deras flit.
Skall då fattigdomen spärra
Vägen för dem dit?

Barnaskaran skyggt sig samlar
Vid fru Cottas hus.
Upp till hennes öppna fönster
Stiger sångens brus.

Vänligt hennes ögon skåda
Denna blomstergård,
Lämnad rof för kalla stormar
Utan hägn och vård.

Plantan, som en gång skall varda
Till en väldig ek,
Gossen där med silfverstämman
Smältande och vek,

Darrande slår upp sitt öga,
Blicken är en bön,
Tränger till fru Cottas hjärta
Under sångens dån.

Liksom solens blida stråle
Värmer frusen knopp,
Mana hennes milda blickar
Sångaren till hopp.

Åt den öfvergifne gossen
Hem och vård hon ger.
På hans mulna morgonhimmel
Hoppets stjärna ler.

Goda kvinna, kan du ana,
Hvilket verk du gjort,
När du har för bärgsmanssonen
Låtit upp din port?

Kan du ana, att den rösten,
Nu så vek och svag,
Som en åska öfver världen
Ljuda skall en dag?

Af tonen väfde sitt flor kring Erfurts
slumrande gator,
Mänskornas bullrande lif af natt-
vinden smektes till hvila,
Ljusen i hyddorna dogo det ena efter det
andra;
Men uti högskolans sal, omgifven af dammiga
luntor,
Satt där en yngling allena och läste med lå-
gande kinder,

Läste med strålande blick de gamles odödliga
skrifter.

Här uti vetandets helgedom ensam han satt och
betagen

Uti den härliga värld, som öppnade sig för
hans blickar,

Sökte med ifrigt begär bland hyllornas digra
volymer,

Hvarest en hänsöfven tid ännu från väggarna
talte.

Plötsligt han varsnat en bok, som aldrig till-
förne han skådat.

Drifven af dunkel aning han hastigt tog ned
folianten,

Öppnade ifrigt dess blad; det var — hvilket
under! — en bibel,

Herren den Eviges ord, från himlen taladt till
stoftets

Arma och irrande barn, som vilse gått från sin
fader.

Full utaf vördnadsfull bafvan han såg i den
heliga boken,

Läste det första han fann med brinnande, fröj-
defull ifver:

Hanna, som beder till Gud och klagar för ho-
nom sin smärta,

Bönhörd blifver till sist, och all hennes jäm-
mer och suckan

Löses i jublande lof, som stiger i fröjd emot
ljuset,
Samuel växande upp, vigd att den Evige
tjena —
Allt för honom var nytt och fyllde hans hjärta
med tjusning.
Skatten han höll i sin hand, han funnit sannin-
gens nyckel.
Än han den nyttja förstod ej, men anade dun-
kelt dess värde.
Glad för sin nyfunna skatt han jublande tac-
kade Herren,
Och från hans kläppande hjärta där uppsteg en
bön emot ljuset,
Att äfven han en dag måtte äga den heliga
boken.

R valmigt solens strålar glöda
I den blåa rymdens sal
Öfver fältens vissna gröda,
På förtorkad, törstig dal.
Blomstren sina kalkar luta
Smäktande mot källans rand.

Inga milda skurar gjuta
Svalka öfver fältens brand.

Uti dystra tankar
Ensam Luther vandrar
Under djupa skogens

Genombrutna hvalf.
Nyss ifrån hans sida
Döden ryckte vännen.
Är väl själf han färdig
Att för domärn stå?

Se, nu svartnar himlens kupa,
Mörka skyar tåga fram.
Solens sista strålar stupa
Slocknande mot bärgets kam.
Aftonvinden dystert susar
Genom skogens dunkla trän,
Och på mörka vingar brusar
Stormen genom rymden hän.

Molnhöljd är hans panna,
Ängslan honom kväljer,
Ewighetens fråga
Obesvarad är.
Helighetens fordran
Kan han icke gälda.
Hur skall han förvärfva
Frid och samvetsro?

Hör den kulna stormen sjunga
Till naturens vilda dans!
Blixtarna ur molnen ljunga

Skimrande i blåhvit glans.
Åskan skär igenom märgen,
Dundrande med knall på knall.
Ekot rullar mellan bärgen,
Skälfvande står skogens tall.

Gripen utaf fasa,
Bäfvande för döden,
Luther full af ångest
Sjunker ned på knä,
Lyfter bödens armar
Mot det svarta hvalfvet.
Helgonen åkallar
Han om skydd och hjälp.

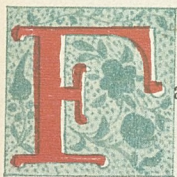
Stormens jättekrafter skaka
Träden, som i bäfvan stå,
Stammar brytas, grenar knaka,
Blixtarna allt närmre nå.
Alla elementer rasa.
Plötsligt slår en ljungeld vred,
Hotande med dödens fasa,
Tätt vid Luthers sida ned.

Han af skräck förlamas
Utaf dödens anblick,

Ångestsvetten dryper
Från hans panna ner.
Syndens skuld han känner.
Domarns stränga allvar,
Evighetens fasor
Te sig för hans själ.

Vildt i skrämsel mellan träden
Flykta alla skogens djur.
Tungt mot marken lutar säden,
Bruten ned af regnets skur.
Molnen sina flöden tömma
Öfver brända åkerfält,
Bärg och dalar sig förgömma
Under nattens dunkla tält.

Luther ser mot himlen,
Knäpper sina händer,
Hans beslut är fattadt,
Räddas skall hans själ.
»Skona mig», han ropar,
»Världen vill jag lämna,
Dig, o Herre, helga
Mina dagars tal.»

Farväl för evigt, I min ungdoms
fröjder,
Dit längtansfullt mitt öga fordom såg!
Farväl, I branta, solbeglänsta höjder,
Där lagern blommar öfver diktens våg!

I spegelklara källor, dit jag trädde,
När törstens glöd på mina läppar brann,
Ack, när jag jublande ert flöde nådde,
Blott tomhet, tomhet uti er jag fann.

Hvad batar mig en jordisk äras skimmer?
Ett irrbloss är det öfver dy och grus,
Och dess fåfänglighet jag klart förnimmer
I glansen utaf evighetens ljus.

Hvad batar väl en lager kring min tinning,
Som vissnar bort i middagssolens brand,
Om ej vid dödens bud en högre vinning
Jag förer med till evighetens strand.

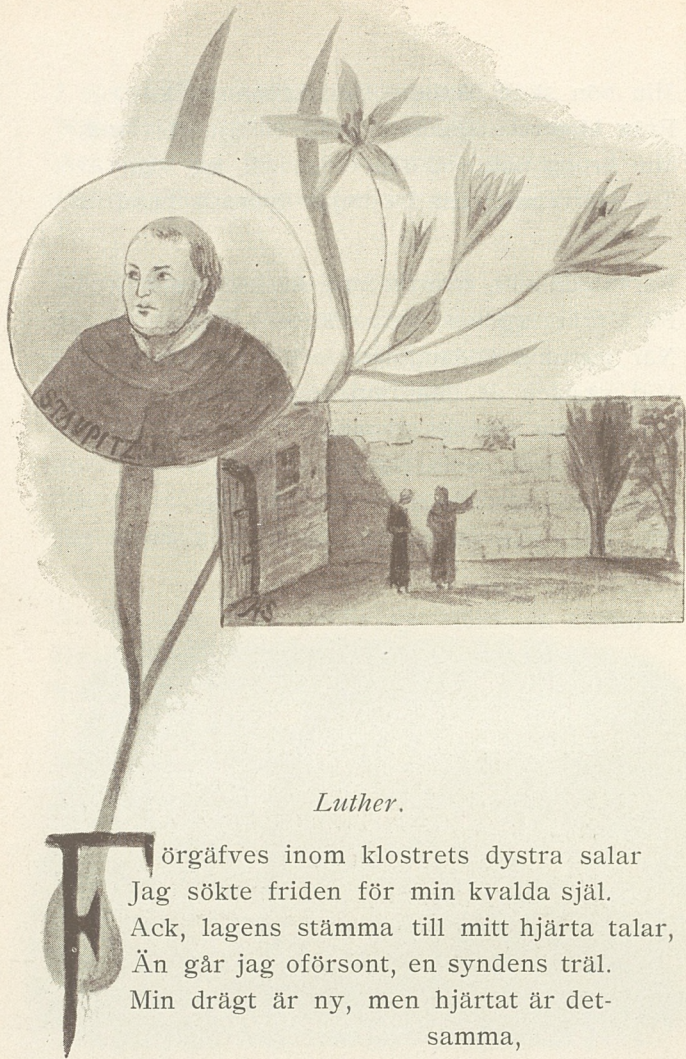
Hvad fröjdar mig en flyktig njutnings nektar,
Hvad är väl glädjens bjärta rosenkrans,
Som fryser bort vid dödens kalla fläktar?
Ack, därmed ingen vinst för själen vanns!
Nej, jordens lust är kort och snart försvinner,
Ett enda blott för mig nödvändigt är,
Men det jag ej i världens äflan finner,
Fast kvalens eld mitt innersta förtär.

Nej, uti klostrets dunkel skall jag finna
Den himlafrid, jag fåfängt sökte här.
Den helighet, mitt hjärta längtar vinna,
Den skall jag nå i ensamheten där.

Min bön skall liksom offerflamman stiga
Från klostrets skumma hvalf till ljusets land.
Min kropp och själ för evigt vill jag viga
Till Herrens tjenst i ödmjuk lydnds band.

Farväl då allt, hvar till min kärlek brunnit,
Föräldrar, syskon, dyra vänners ring!
När jag min undangömda cell har hunnit,
Vid världen då mig fjättrar ingenting.
Välan, min afskedshälsning nu jag skickar
Till eder alla, som jag älskat förr,
Och utan saknad jag tillbaka blickar,
När efter mig man sluter klostrets dörr.

Luther.

Förgäfves inom klostrets dystra salar
Jag sökte friden för min kvalda själ.
Ack, lagens stämma till mitt hjärta talar,
Än går jag oförsont, en syndens träl.
Min dräkt är ny, men hjärtat är det-
samma,
Och synden höjer där på nytt sin röst.

Begärelsernas lågor ännu flamma
Uti mitt arma, kvaluppfyllda bröst.
Förgäfves natt på natt jag genomvakar,
För själen finner jag ej hvila sann.
Förgäfves lifvets fröjder jag försakar,
Den bästa fröjd jag dock ej finna kan.
Ack, fåfängt mina varma böner brinna,
Ej deras rökverk når till himlens strand.
Hvar skall jag väl den ljusa stigen finna,
Som för från jämnens dal till fridens land?
Ack, efter denna dolda väg jag letar
Och bidar, fåfängt frågande, på svar.
Förgäfves emot synden jag arbetar,
Sitt herravälde jämt den återtar.

Staupitz.

Vet, man kan ej köpa saligheten.
Nej, min vän, den skänkes utaf nåd.
Fatta denna stora hemligheten
I Guds visa, underfulla råd!

Luther.

Hur skall jag skydd för Herrens vrede finna,
Hur skall jag i hans stränga dom bestå?
Hans blickar ned till hjärtegrunden hinna
Och skåda in uti dess djupsta vrå.

Staupitz.

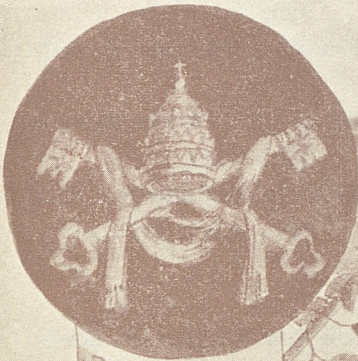
Se på Kristus! Han, som allt försonar,
Han sitt blod har gjutit ock för dig.
Hör hans stämma, som så ljufligt tonar:
»Kommen, I betungade, till mig!»
Kasta dig uti hans öppna armar!
Han, som är din allrabäste vän,
Säkert, säkert då han sig förbarmar,
Skänker själens hälsa dig igen.
Han, som steg från ljusets boning neder
Att bland jordens nöd och jämmer bo,
Han sin hulda famn emot dig breder,
Blott hos honom får du själaro.

Luther.

Min synd, min synd, den trycker mig till jorden,
Den skiljer mig och Gud i himlen åt.
Liksom en kolsvart molnvägg är den vorden,
Som skymmer hoppets stjärna på min stråt.

Staupitz.

Kristus ensam kan från synden frälsa.
Han, som hela världens synder bar,
Han kan ensam skänka lif och hälsa.
Tro på honom och försonad var!

ROM

1510

ill den helga staden
vandrar Luther på
sin ordens bud.

Ej han anar, att från ofvan färden är bestämd
af Gud.

Mödosamma vägen går han, eldad af förväntan
glad.

Han skall skåda världens drottning, kristenhe-
tens hufvudstad.

Ändtligen i fjärran stiger resans mål inför hans
syn.

Spiror och kupoler ser han teckna sig mot af-
tonskyn.

Snart hans fot skall få beträda kristenhetens
helgedom,

Och med böjda knän han ropar: »Dig jag hälsar,
helga Rom!»

Öfverallt hans öga möter här förgångna tiders
spår.

Bland ruiner från en svunnen storhetstid han
tankfull går.

Blott en fläkt af Herrens ande, så förgås all
världens glans,

Så förintas hvad på jorden mäktigast och starkast
fanns.

Men intill Cesarers grafvar gränsa kristnas hvilorum.

Här har mognat rika skördar utaf Evangelium,

Här ha Paulus och Petrus tron beseglat med
sitt blod,

Här ha tusentals martyrer dött med heligt
hjältmod.

Men hvar finns nu heligheten? Hvar är kristlig
tro och dygd?

Den, som skulle härligt blomstra under påfve-
stolens skygd.

Luther väntat finna fromhet, finner endast skam
och brott.

Här i kristenhetens hjärta till sin höjd fördärf-
vet nått.

Petri stol af laster fläckad, röfvarkula Herrens
hus,

Herdarna blott skinna hjorden, lefvande i sus
och dus,

Med det heliga man gäckas, ingen blygsel fin-
nes mer,

Och den fromme tyske munken öfvermodigt man
beler.

Men han går sin väg i stillhet, gör på helgadt
rum sin bön,

Och han väntar sig i gengäld nådens skatter få
till lön.

Upp för Scala santa kryper han i fåvitsk öf-
vertro,

Han vill nyttja alla medel till att trygga själens
ro.

Då han tycker sig förnimma likasom en tor-
dönsröst.

Han har hört den förr. Den talat till hans
hjärta frid och tröst:

»Den rättfärdige skall lefva af sin tro». I or-
dets ljus

Han sin dårskap märker. Vantrons byggnad
störtar ned i grus.

Full af blygsel han sig reser, ut från helgedo-
men går.

Frälsningen af nåd allena bättre han än förr
förstår.

Nu han ser, att egen fromhet duger ej att lita
på.

Blott med tron på Jesus Kristus kan en syn-
dare bestå.

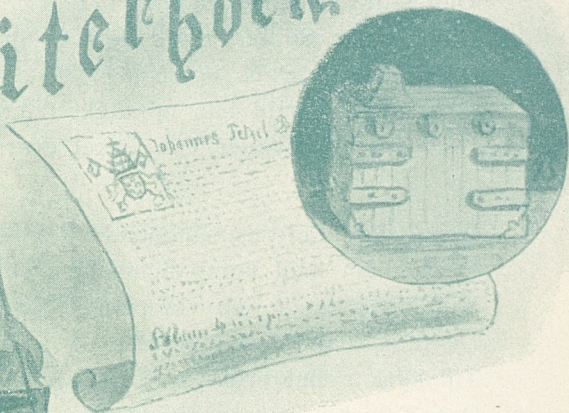
Snart till Rom han vänder ryggen, uppfylld utaf
harm och sorg.

Lastens säte där han funnit, icke helighetens
borg.

Han med egna ögon skådat kyrkans djupaste
förfall.

Gud har visat det för honom. Aldrig han det
glömma skall.

Jüterbock

Jüterbock det är marknad i dag
Och rörelse, sorl och rop;
Men marknaden är af ovanligt slag,
Det samlats en talrik hop
Från städer och byar vida omkring,
Det gäller att skåda märkliga ting.

Ty varan, som bjüdes för nedsatt pris,
Det syndaförlåtelse är
Och öppnade portar till paradiset,
När lifvet är slutadt här.
Man bjüder för klingande mynt den nåd,
Som helige fadern har i förråd.

Ty Leo, han lefver i sus och dus,
Och stora summor gå åt.
Nu vill han Sankt Peters döm ur grus
Bygga upp i glans och ståt,
Och medel därtill han upptäckt har:
På tyskarnas synder han växel drar.

Den helige faderns sändebud
De komma med pomp och ståt.
Vid klockeklang och vid pukors ljud
De tåga bland folket framåt.
Till kyrkan det brokiga följet går,
Och Tetzels i spetsen för skaran står.

Nu ställer han upp sitt salubord
Längst fram uti kyrkans kor.
Han prisar sin vara med många ord,
Han bjuder en nåd så stor.
Ej själfve Sankt Peter har större makt,
Än påfven i Tetzels händer lagt.

Här finnes ju nåd för alla brott —
En noggrann taxa man har —
Det gäller betala, betala blott,
Man skynde sig fram enhvar!
Med ånger man göre sig ej besvär,
Den endast på papperet nödig är.

Den själ, som nu efter livvets slut
Af skärseldens kval förbränns,
Man lösa kan med en penning ut,
För påfvens makt finns ej gräns.
När myntets klang emot kistan hörs,
Befriad själen till himlen förs.

Och handeln går undan med lif och fart,
Snart kassakistan är full.
Väl mången det skändliga inser klart,
Men tiger för fridens skull,
Och hvarje tvifvel och missnöjdt knot
Det kväfs af fruktan för Tetzels hot.

WITTENBERG 1517

Allhelgonadag är inne,
I Wittenberg högtid är.
På torg och på gator myllrar
En andäktig pilgrimshär.

Man tränges vid kyrkans dörrar.
Reliker af alla slag

Därinne att skåda finnas
Och frälsa från synd i dag.

Men hopen vid trappan hejdas —
Mot Tetzels är anfall gjordt,
Ty teser mot aflatshandeln
Man finner på kyrkans port.

Och alla relikier glömmas
För skriften på kyrkans dörr,
Där sanningen oförfäradt
Är utsagd som aldrig förr.

Väl mången detsamma tänkte,
Fast fruktan hans tunga band.
Men nu emot vantron riktats
Ett vapen med säker hand.

Som burna på vindens vingar
Kringspidas de djärfva ord.
De falla som eld i halmen,
Som fröet i tillredd jord.

De flyga kring Tysklands slätter,
De spridas bland Alpers fjäll,

De läsas uti palatser
Såväl som i ringa tjäll.

Som skrifna med eldbokstäfver
De lysa i världen all,
Ett flammande Mene Tekel,
Som varslar om Romas fall.

Mänska, du må ödmjukt vörda
Lagen från en helig Gud.
Aldrig dock från syndens börda
Kunna frälsa dig dess bud.

Allt det goda, som du äger,
Som du gjort och tänkt och sagt,
Mindre dock än intet väger,
På den Högstes vågskål lagdt.

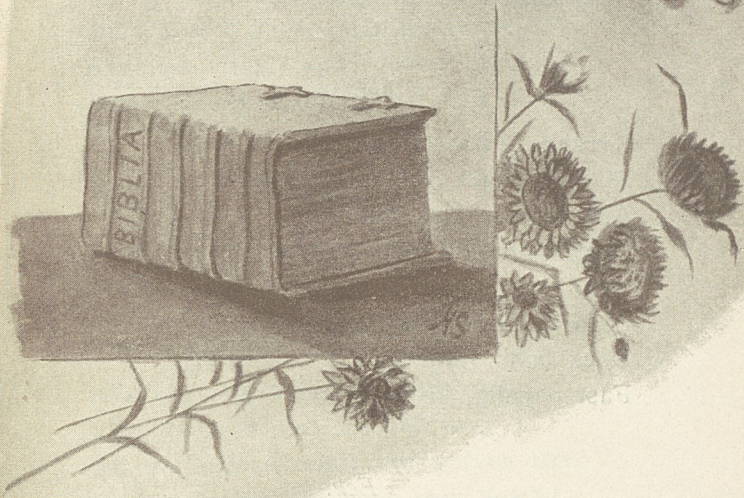
Viljan under synden slafvar
Likt en träl, i bojor snärd.
Du på lagens läxa stafvar,
Aldrig blir den likväl lärd.

Ej du nåden kan förtjena
Med din gärning, full af brist!
Du rättfärdig blir allena
Genom tron på Jesus Krist.

LEIPZIG

1518

Eck.

Helgonens församling, Lammets brud
Har till högsta öfverhufvud Gud.
Men allting i Guds församling här
Efter himmelskt mönster ordnad är.
Därför kyrkan här ett hufvud har.

Luther.

Denna sanning är som dagen klar.

Eck.

Detta hufvud påfven är i Rom,
Så bekänner hvarje kristen from.

Luther.

Kyrkans enda hufvud Kristus är,
Så Guds eget ord oss tydligt lär.
Alla fiender han lägga skall
Öfvervunna till sin fotapall;
Men han kommer ej med prakt och flärd,
Ej hans rike är af denna värld,
Dock hans välde ibland oss består.
Fast osynlig, är han likväl vår.

Eck.

Kristus har på Petrus grunden lagt
Till sin kyrka. Så han själf har sagt.

Luther.

Skrift med skrift man alltid tolka må,
Om Guds ord man ej skall missförstå.

Jesus Krist är kyrkans grundval sann,
Annan grund ej någon lägga kan.
Han den kosteliga hörnsten är,
Som det andeliga huset bär.

Eck.

Huru djarft att tro sig bättre än
Kyrkans visaste och störste män!
Skulle dessa hittills gått i villa?

Luther.

Kyrkofäderna min mening gilla.

Eck.

Alltifrån den äldsta kyrkans dar
Utaf goda kristna erkändt var,
Att af Gud sin makt har påfven fått.
Genom sekler har hans tron bestått.
Blott husiterna hans makt bestrida.
Hvem vill djärfvas gå på deras sida?

Luther.

Om en Huss och Wiklef lärde så,
Rör mig icke. Det är sannt ändå.

Skriftens ord allena döma får,
Öfver alla påfvar bibeln står.
Den en kristens enda trosgrund är
Och gudomlig sanning oss beskär.
Men som djäfvulen för korset flyr,
Påfvens anhang bibelordet skyr.

WORMS 1521

T

ill Worms, till Worms från Tysk-
lands alla stater

En riksdag samlas. Många loc-
kar den.

Dit resa furstar, grefvar och prelater,
Gesandter, riddare och adelsmän.

För första gången kejsar Karl skall hyllas.
I ståt och glans vill visa sig enhvar,
Och därför vägarna till Worms nu fyllas
Med allt hvad lysande, som Tyskland har.

Men ett det är, som alla sysselsätter
Långt mer än politik och yttre ting:
Den djärfve munken ifrån Sachsens slätter,
Som upprört kristenheten vidt omkring,
Han blifvit kallad att för kejsarn ställas
Att stå tillrätta för sitt kätteri;
Han nu skall återkalla eller fällas,
Och ogräset med rötter uppryckt bli.

Skall munken lyda? Skall han komma våga?
Så undra både fiende och vän.
Man honom skrämman vill med bålets låga,
Som nog för kättare kan tändas än.
Men frukta Luther icke har för regel.
Han svarar: »Lupe än mot mig till storms
Så många djäflar som på taken tegel,
Så vill jag likväl fara in i Worms».

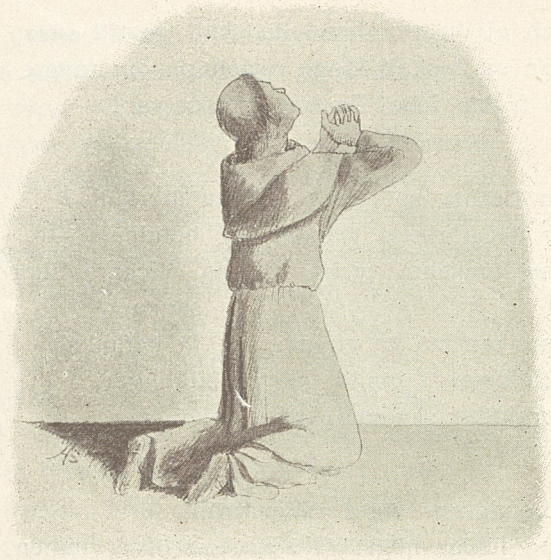

I Worms har hvardagslifvet stannat af.
På gatorna det böljar som ett haf
Af hufvun, tryckta tätt intill hvarandra.
Mot biskopsgården allas blickar vandra.
Därinne en afgörelse skall ske,
Som gäller kyrkans välfärd eller ve.
Nu gå som vågor i den täta hopen,

Som packad kring palatsets murar står.
Hvem gälla hyllningen och smäderopen? —
Från mun till mun nu namnet Luther går.
Där syns han ändtligt på palatsets trappa,
En tärd gestalt i fotsid munkekappa,
Med drag, som bära spår af inre strider. —
Af stundens allvar gripen, blek och stum
Han fram igenom hopen sakta skrider,
Och hillebarder bana honom rum.
Nu dörrarna till salen upp man slår,
Och inför Karl den femte Luther står.
Hvad lysande och stort den har, nationen,
Det är församladt omkring kejsartronen
Och därtill andra länders sändebud
Och påfvens nuntier i ämbetsskrud —
Är det en domstol, som han trotsa vågar?
Se, hatet utur dessa blickar lågar,
Och slugheten åt makten räcker handen
Att kväfva i sin linda upprorsanden.

Var ej förfärad dock! Du kan förlora
Din kropp, men själen ej de kunna nå.
Var ej förfärad! När för världens stora
För Kristi skull till doms du måste stå,
Så minns, att Herren har du på din sida,
Och han har lofvat mäktigt för dig strida.
Om också hotelserna vredgadt ljunga,

Hjälp mig, o Herre!
Se, hur Satan rasar
Värre och värre?
O, mitt hjärta fasar

Fiender djärfva
Vilja mig uppsluka.
Att mig fördärfva
Våld och list de bruka.
Alla mig kringhvärfva
Att mig förödmjuka
Djupt uti stoftet.

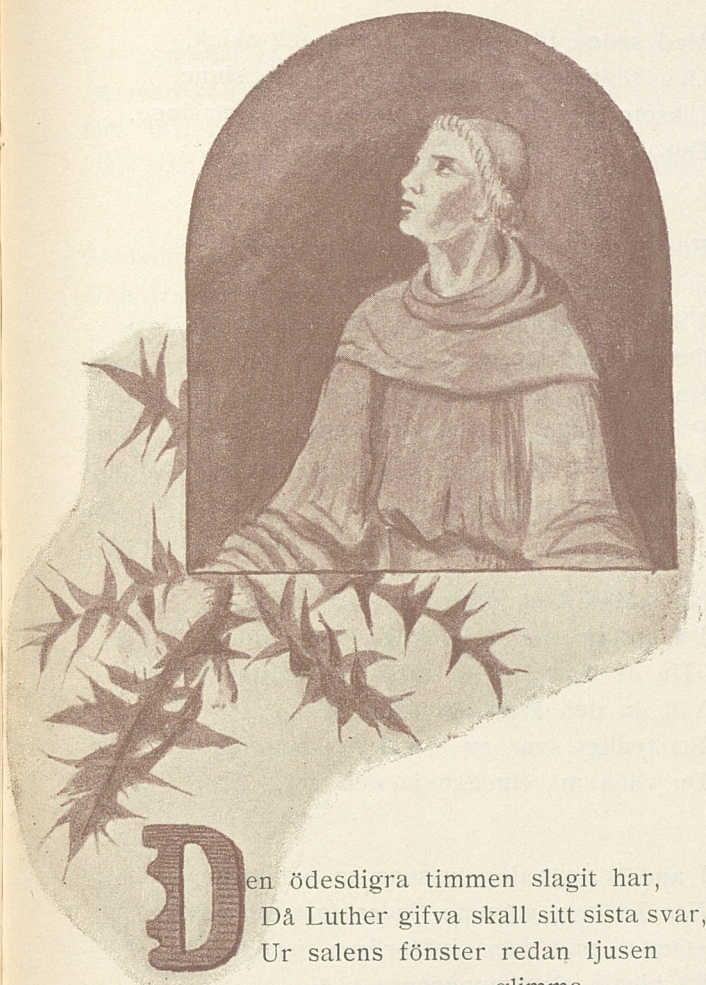
Krafterna svika,
Ångestböljor svalla
Köttet vill vika.
Hjälp mig att ej falla!
Grymt mig förföljer
Satans afgrundsskara,
Mörker omhöljer
Mig och dödens snara.
Hvarför undandöljer
Du dig, Herre, svara!
Hör, hur jag ropar!

Människostyrka
Är ett rö, som knäckes.
Rädda din kyrka!
Se, dess grundval bräckes!
Din är ju saken,
Kom att den försvara!
Krossa nu draken
Med din änglaskara!
Låt ej ljusastaken
Längre kullstött vara,
Uppres den åter!

Du, som mig värdig
Aktat för dig strida,
Se, jag är färdig

Själftva döden lida.
Dig jag tillhörer.
Om man mig förbränner,
Kroppen förstörer,
Du mig dock känner,
Och min själ du förer
Upp till dina vänner.
Bistå mig! Amen!

Den ödesdiga timmen slagit har,
Då Luther gifva skall sitt sista svar,
Ur salens fönster redan ljusen
glimma,
Omkring palatset mänskoskaror stimma

Med spänd förväntan uti sätt och skick,
Och högtidsstämning griper hvarje sinne,
Liksom man känt, att stunden, som är inne,
Den är ett världshistoriskt ögonblick.

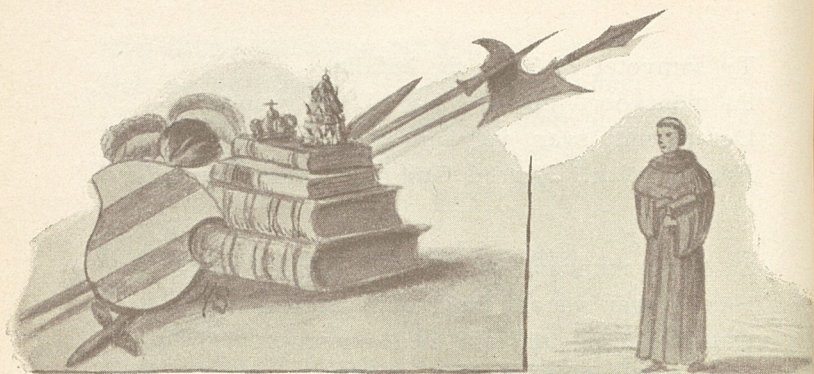
För hela Tysklands mäktigaste män
Den ringe munken står till doms igen.
Vid hans gestalt nu allas blickar stanna.
Omutlig fasthet läses på hans panna,
Hans ögon stråla af den inre friden,
På sina knän han genomkämpat striden
Likt Israel, som bad och seger vann,
Och hans beslut ej mera rubbas kan.

Nu ställes han inför det sista valet,
Då strängt och obevekligt ljuder talet:
»Du är beskylld för falsk och kättersk lära.
Vill du den återkalla eller ej?
Ett tydligt svar nu ständerna begära,
Du välja må emellan ja och nej».

I andlös spänning lyssnar en och hvar,
När Luthers stämma ljuder fast och klar:
»Om ej man kan sin fordran grunda väl
På bibeln eller uppenbara skäl,
Så vill och kan jag icke återkalla,

Ty samvetet ej låter sig befalla.
På mänskoord min tro jag ej vill grunda.
Det är mitt svar, jag kan ej annorlunda.
Här står jag. Herren Gud mig hjälpe! Amen.»

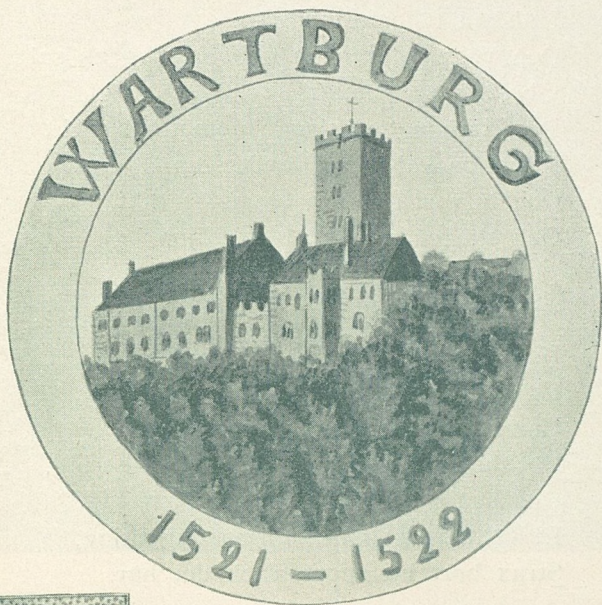
Så lyder munkens svar. Som klippan fast
Han trotsar vågors svall och vindars kast
Och fienderna alla stå med skammen.
Med möda Aleander styr sin harm,
Och då han ej kan nyttja våldets arm,
Han går sin väg att nya ränker smida.
Men uti många hjärtan Luthers ord
Ha fallit liksom säd i tacksam jord
Och däraf spirar skörd i kretsar vida.

A

ena sidan kejsarn öfver många stater
Och påfve, kardinaler, furstar och
prelater
Och allt hvad som i världen mäktigt tänkas
kan —
Å andra sidan blott en bannlyst man.

Å ena sidan svärd och bål, inkquisitionen,
Och kyrkomöten, fäderna och traditionen
Och filosofsystem och snilleverk på jord —
Å andra sidan blott Guds rena ord.

Ill Worms nu Luther har sagt farväl,
Mot hemmet åter han far.

Fast stormarna susa, bor frid i
hans själ,

Om Gud han vittnat ju har.

Ej skrämnes hans sinne af våldets hot,
Af bojor och rykande bål,

Han lugn går de ovissa öden emot
Med blicken blott fäst på sitt mål.

Nu hälsar han åter bärg och dal
I älskad fädernebygd,
Och vägen går fram genom skogens sal
I bokarnas lummiga skygd.
Den vårliga grönskan sin matta sträckt
Kring backar och branta stup,
Och tufvorna lysa i blomsterdräkt,
Och skogen står sval och djup.

Hvem lurar därborta bak trädets stam?
Hvem närmar sig där? O se,
En väpnad ryttare störtar fram,
Han följes af andra tre.
De sluta kring Luther en hotande ring,
Och snart deras fånge han är.
Ej vännernas böner förmå någonting,
Strax bort uti sporrsträck det bär.

Så rida de kring på mörknande led
Med dyrbara bytet, de fått.
Och kosan man styr, när solen gått ned,
Till Wartburgs ensliga slott.
Dess portar sig öppna och slutas igen
Kring sanningens modige tolk,
Och Luther är fånge, men hos en vän,
Han är räddad åt Tysklands folk.

Nu går han under bokarna med svenner och
med vakt.

Man lössläpper kopplet. I dag skall det bli jakt;
Snart lifvas både jägare och hundar,
Och rådjuren jagas upp och fly i ängslig fart,
Men junker Georg försjunker i andra tankar
snart,

Han står där så allvarsam och begrundar.

Han finner en liten hare, som kommit på villo-
spår.

Den sveper han i sin kappa, och i det tätaste
snår

Han gömmer honom undan för faran.
Men hundarna de komma i hvinande fart,
Det arma villebrådet är uppspåradt snart
Och dödas af den mordiska skaran.

»Hvad är väl detta, om ej påfven och Anti-
krist,

Som fånga mänskossjälur med våld och argan list
Och lägga ut snaror för de arma.

De värnlösa de förfölja och jaga hack i häl,
Och Kristus har all möda att rädda en enda-
själ.

O Gud, öfver oss dig förbarma!»

Månlusets dager faller
In genom fönstergaller.
Tyst är i slottsgemaken,
Luther är ensam vaken.

Här, medan lampan brinner,
Timme på timme svinner,
Han öfver boken vakar,
Hvilan försakar.

Här under dar och nätter
Bibeln han öfversätter.
Dold uti djupa natten
Låg den begrafna skatten.
Nu den på folkets tunga,
Läst utaf gamla, unga,
Snart uti kretsar vida
Ljuset skall sprida.

Svärdet i rostig skida
Dugde ej mer att strida.
Nu uti ljuset dragen,
Klingan ser åter dagen.
Vapnet, som Rom skall knäcka,
Lögnernas välde stäcka,
Fejadt af mästarhänder,
Ut han nu sänder.

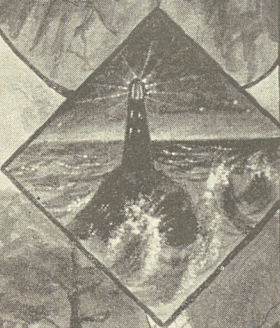
Allt, som är byggdt på grunder
Endast af mänskofunder,
Det är som hus på sanden,
Faller i grus på stranden,

När det en störtvåg hinner,
Himmel som jord förbrinner,
Ordet, som Herren gifver,
Ensamt förblifver.

Här är en borg, som duger,
Ledsven, som icke ljuger,
Stjärna i mörka natten,
Fyrbåk på vreda vatten,
Källa, som aldrig sinar,
Lifskraft, som ej förtvinar,
Stöd under lifvets öden,
Ljus uti döden.

Heliga bok, i världen
Utgå på segerfärden
Sörjande bröst hugsvala,
Högt emot vantron tala!
Visa för unga, gamla,
Som uti mörker famla,
Vägen till fadershuset
Upp ifrån gruset!

rån Wittenberg det kommit sor-
geposter:

Det jäser uti skolor, hem och
kloster.

Den lugna sans, som allt lät Herren styra,
Förbytt i fanatismens feberyra.

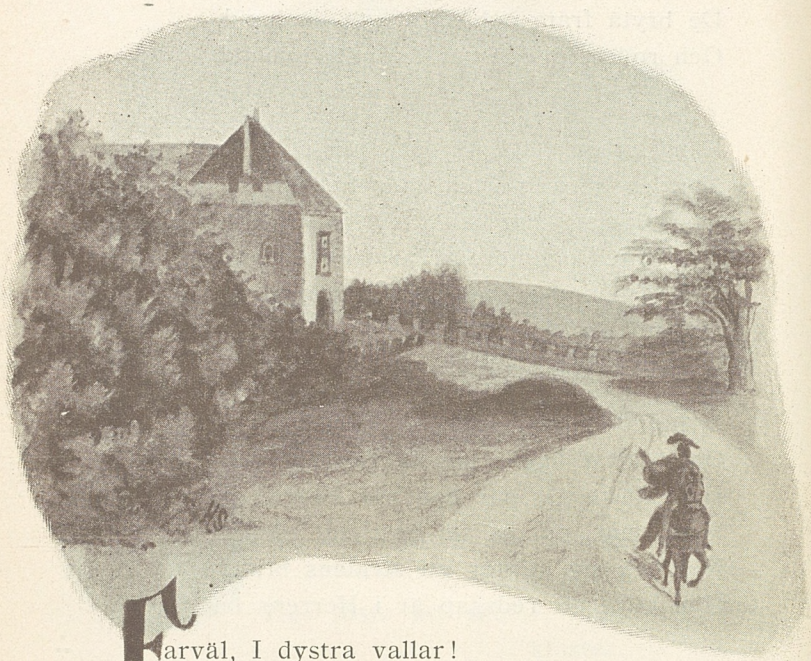
Man ordets säkra stöd förkasta vill
Och blott den inre rösten lyssna till.

Där Luther öppnade en lifvets källa,
Vill floden öfver sina bräddar svälla,
Och bland de styrande det finnes inga,

Som kunna upprorsvågorna betvinga ;
De bryta fram och spränga alla band,
Och rodret glider ur Melanktons hand.

Kan Luther detta se och sitta stilla,
När legoherdarne hans får förvilla?
Skall ljuset, som han tändt, bli vådeldsflamma,
Som lyser och fördärfvar med detsamma?
Skall sanningen, han lärt, förväxlad bli
Med tuktlöshet och osundt svärmeri?

O nej och åter nej! Osägligt nära
Om hjärtat ligger honom Herrens ära.
Han måste gå, när han hör Herren kalla.
Hvad mer, om på sin post han skulle falla,
När han sig störtar uti stridens brand!
Han blott ett redskap är i Herrens-hand.

Farväl, I dystra vallar!
Farväl, du mörka skog!
Jag går, dit Herren kallar.
Min Gud mig skyddar nog.

Ej murar mig försvara,
Ej regler eller järn.
Min borg skall Herren vara,
Mitt enda skydd och värn.

Må klentrons fruktan vika,
Må tviflets skuggor fly!
Min Gud skall icke svika,
Hans nåd är evigt ny.

Jag hör hans röst mig kalla
Hans ärende att gå.
Om jag än skulle falla,
Hans sak skall seger få.

Jag räds ej bålets låga,
Ej fiendernas svärd.
Gud ger mig kraft att våga
Att strida mot en värld.

Framåt på stridens bölja,
Framåt på farans dag!
Guds maning vill jag följa.
Pris vare hans behag!

Akta dig för lögnens anda,
Ej på villovägen träd!
Låt ej ovännen få blanda
Ogräs i den ädla säd!

Mänskohjärtans läs och bommar
Sprängas ej af våldets makt.
Upprorsskrän och trug och domar
Ej Guds rike framgång bragt.

Stilla, som om våren brodden
Växer ur den tysta jord,
Uti hjärtat spirar sådden
Utaf Herrens eget ord.

Detta ord kan göra under,
Liksom fordom, än i dag.
Hjärtans stenbelagda grunder
Krossas af dess hammarslag.

Blott med detta svärd vi strida
Uti helig vapenskrud.
Då vi smädas, då vi lida,
Vänta vi försvar af Gud.

Yttre ändring ej har värde,
Om ej hjärtat blifvit nytt.
Formen aldrig lif beskärde,
När ifrån den anden flytt.

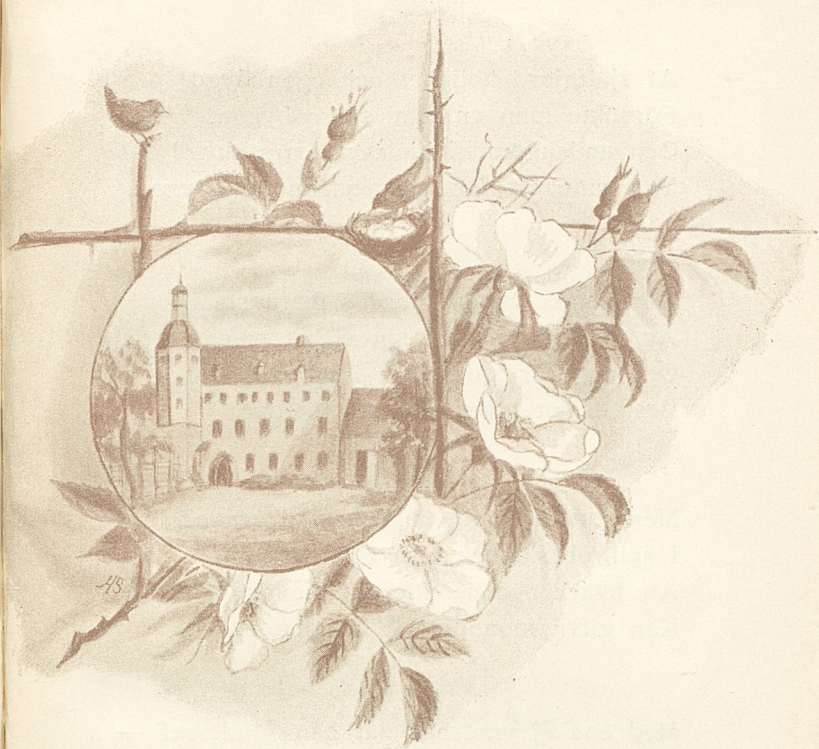
Gammal ordning, stödd af lagen,
Får ej brytas ned med storm.
Spirar andens lif i dagen,
Kommer af sig själf dess form.

Kärleken du ej förnärme!
Akta den i stormens brus!
Minns, att solen gifver värme,
Skänker ej allenast ljus.

Så den vise mot de svaga
Kärleksfull och skonsam är.
Måste stödja och fördraga
Den, som än på tvifvel bär.

Ej i obetänksam yra
Dyrköpt vinning sätt på spel!
Får blott Herren nitet styra,
Tar du ej på vägen fel.

Ltusenårig natt var världen sänkt,
Förrän ur djupa mörkret dagen bräckte.
Till ljusets källa hvarje väg man stängt,
I dunkel famlade ett fåvitskt släkte.

Af själfgjord helighet och egen dygd
Försökte man en himlastege bygga,
Och undangömd i klostermurars skygd
Man ville sig för världens ondska trygga.

Den smala vägen gjordes mera smal,
Än Herren själf uti sin vishet menar,
Och framför vandraren i jämnens dal
Beställsamt lades nya stötestenar.

Men Luther skulle mänskostadgars ok
I spillror slå och visa kristenheten,
Att hvarken kåpa eller nunnedok
Kan gifva monopol på heligheten.

Med ens ej vantrons nät han sönderref —
I tusen år man på dess maskor knutit —
Och endast småningom han frigjord blef
Ifrån de fjättrar, som hans själ omslutit.

En sekelgammal lag, af människor gjord,
Hur skall man den med Herrens bud förena?
Han svaret fann i dessa Herrens ord:
»Det är ej godt, att mannen är allena.»

Han fann, att inom cellens helgedom
Ej dödas säkrare det egna jaget,
Men kristlig dygd slår rikast ut i blom
Vid pliktens fyllande i hvardagslaget.

Han fann, att för den frommes helighet
Ej kräfs, att hvarje lifvets skänk försaka.
Och den, som förr var dömd till ensamhet,
Får njuta hemmets fröjd hos barn och maka.

Hvad som i denna världen tar gestalt,
Vill af den högre spegelbilder vara,
Och Luther ser Guds fotspår öfverallt,
Där tanklösheten finner slumpen bara.

För honom lifvet är en förgård blott,
Hvars portar stå på glänt till högre riken,
Och därför här han skönjer mycket godt,
Fast Edens sällhet är från jorden viken.

Hvad godt och skönt, som Herren här oss gett,
Må tacksamt njutas som en skänk från ofvan.
En kristen därvid blott må minnas ett:
Att icke glömma Gifvaren för gåfvan.

B

land Tysklands folk
Han står, en trogen ordets tolk.
Af heligt nit hans håg är varm.
För hög och låg, för rik och arm
Han öppnar Zions hälsobrunnar
Och orädd sanningen förkunnar.

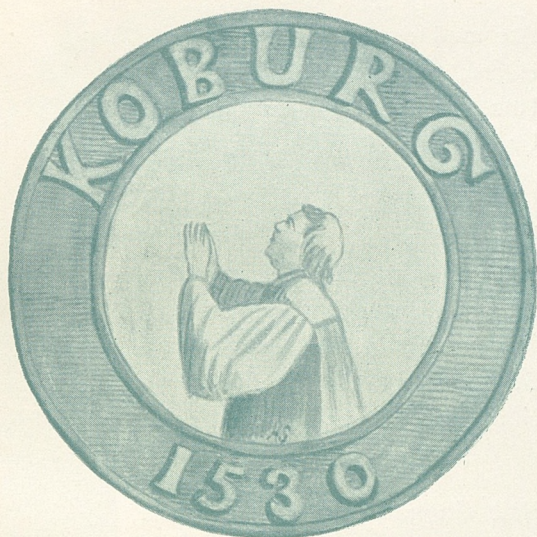

Vid lutans ljud
Han stämnes till att
prisa Gud,
Den nya dagens klara
ljus
Han hälsar under toners
brus.
Han väcker upp den kristna
sången,
Som seklers dvala hållit fången.

Med klang af malm
Den ljuder vida, Luthers psalm.
Dess toner nå till fjärran bygd.
Bland Nordens fjäll, i Alpers skygd
De sjungas in i hem och kyrka
Och gifva skrämda sinnen styrka

I nöd och tvång
Reformationens segersång:
»Vår Gud är oss en väldig borg,»
Förjagar oro, kval och sorg,
Och alla afgrundsväldens troner
De darra för den sångens toner.

---

ud, som har i dina händer
Konungar och folk och länder,
Se till din församlings nöd!
Världens mäktige oss jaga,
Mänskokrafter äro svaga.
Var du själf vårt enda stöd.

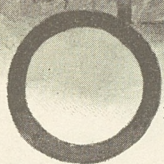
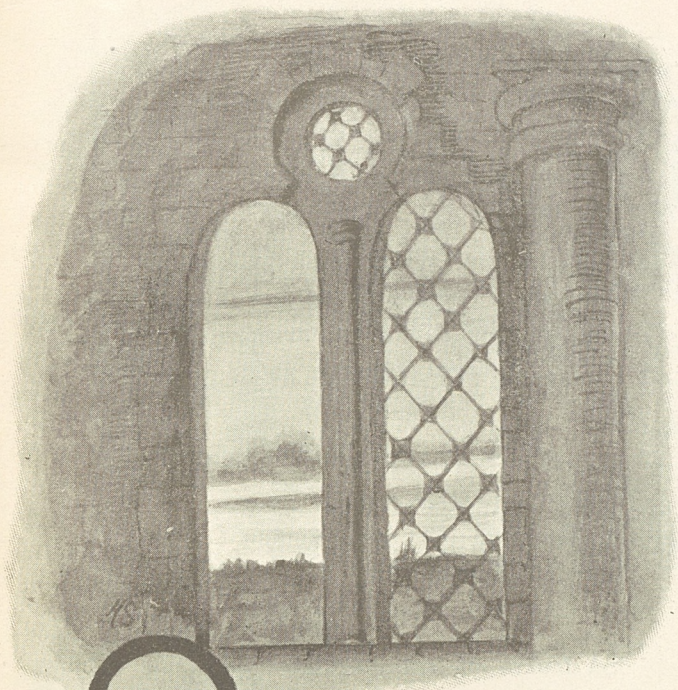
Farorna alltmer sig hopa;
Fienderna glade ropa,

Att med oss det nu är slut.
Herre, till oss skåda neder,
Hör, hvad din församling beder.
Ur fördärfvet hjälp oss ut!

Du, som sagt: »Den mig bekänner,
Räknas skall till mina vänner
En gång inför världen all»,
Herre, se din lilla skara
Sviktande i nöd och fara
Nära branten af sitt fall!

Håll din hand kring dessa alla,
Som, där stridens vågor svalla,
Kämpa emot våld och list.
Låt dem ej af rädsla vika,
Aldrig söka att förlika
Belial med Herren Krist.

Rädda dem ur svekets snara.
Hjälp dem sanningen bevara,
För den offra lif och blod.
Stå du själf vid deras sida,
Gif dem kraft att manligt strida,
Gif, o gif bekännarmod!

Om kvällen ifrån mitt fönster
Jag blickade upp mot skyn,
Försjunken i stilla andakt.
Då såg jag en undersyn.

Jag såg, hur ett hvalf där spändes
Högt upp öfver jordens dal;
Det gnistrade, härligt smyckadt
Med stjärnor i tusental.

Men pelare såg jag inga,
Som buro kupolens rund,
Och ändå den föll ej samman,
Fast osynlig var dess grund.

Jag såg utaf moln en skara,
De gingo i rymdens haf,
Men fåfängt jag sökte marken,
Som stöd dem däruppe gaf.

Likväl de ej föllo neder,
Fast tung deras börda var.
De seglade bort med vinden,
Och himlen var åter klar.

Så frukta ej, trängda skara,
Fast farorna hopa sig.
En osynlig hand skall föra
Igenom betrycket dig.

Jag längtar att lägga mitt hufvud till ro
Och sluta den stormiga färden
Det blir mig så långt att i främling-
skap bo,

Jag tröttnat på oron i världen.
Här brusar beständigt af strider och larm,
Och ingenstäds hvila jag finner.

Min kropp är försliten, min kraft sig förtärt
Af sorger och tröttande möda.
Guds vingård jag ansat och tuktat och närt,
Och lofvande syntes dess gröda;
Men spirande brodden ej alltid bar frukt,
Fast böner och tårar den vattnat.

Jag hatas af satan och hela hans här.
Nu vill jag från striden mig skilja.
Af Gud jag en salig förlossning begär,
Ske endast hans nådiga vilja!
Han tage mig snart ifrån jämmer och strid
Att hemma få vara hos Herren!

Som stormvräkta skeppet till räddande hamn
Jag styr att min möda förglömma.
Snart jorden upplåter sin hägnande famn
De tröttade lemmar att gömma.
Och där till uppståndelsens härliga dag
Mitt stoft skall förklaringen bida.

Jag lärt och förkunnat Guds heliga ord
Och kämpat mot människofunder.
Guds ord är det enda, som duger på jord
I nödens och pröfningens stunder.
På det har jag lefvat, på det vill jag dö.
Åt Gud jag befäller min ande.

G

Genom Sachsens bygder ett liktåg
skrider.

Höga, låga följa i täta leder.

Landssorg rår. Den störste af sina söner

Tyskland begråter.

Ej fåfänglig ära hans hjässa krönte;
Men, som stjärnan bleknar för dagens strålar,
Jordens storhet bleknade bort för denna
Glans ifrån ofvan.

Andens höghet strålade från hans panna.
Själens eld bröt fram ur det mörka ögat.
Liksom blixtar, renande kvafva luften,
Ljungade orden.

Nu den trogne tjenaren lönen njuter,
Segerkransen räckes af Jesu händer.
Ifrån stormig valplats han blifvit kallad
Hem för att hvila.

Evigt slutad nu är den hårda striden.
Ej han räckes mera af våldets armar.
Hånets, hatets giftiga pilar ligga
Brutna vid grafven.

Nu är slöjan lyftad ifrån hans öga.
Där han saligt skådar, hvad här han trodde.
Till det allrahelgaste är omsider
Förlåten remnad.

* * *

Mer än trenne sekler nu skåda neder
Uppå grafven under de vigda hvalfven,
Rösten, som en värld ur sin dvala skakat,
Längesen tystnat.

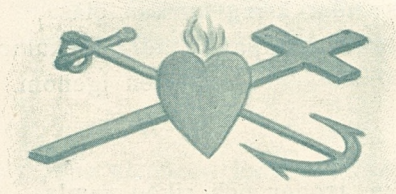
Skilda röster ljuda igenom tiden,
Nya lärdomsvindar kring kyrkan blåsa,
Ljus och mörker kämpa i väldig tvekamp
Seklen igenom.

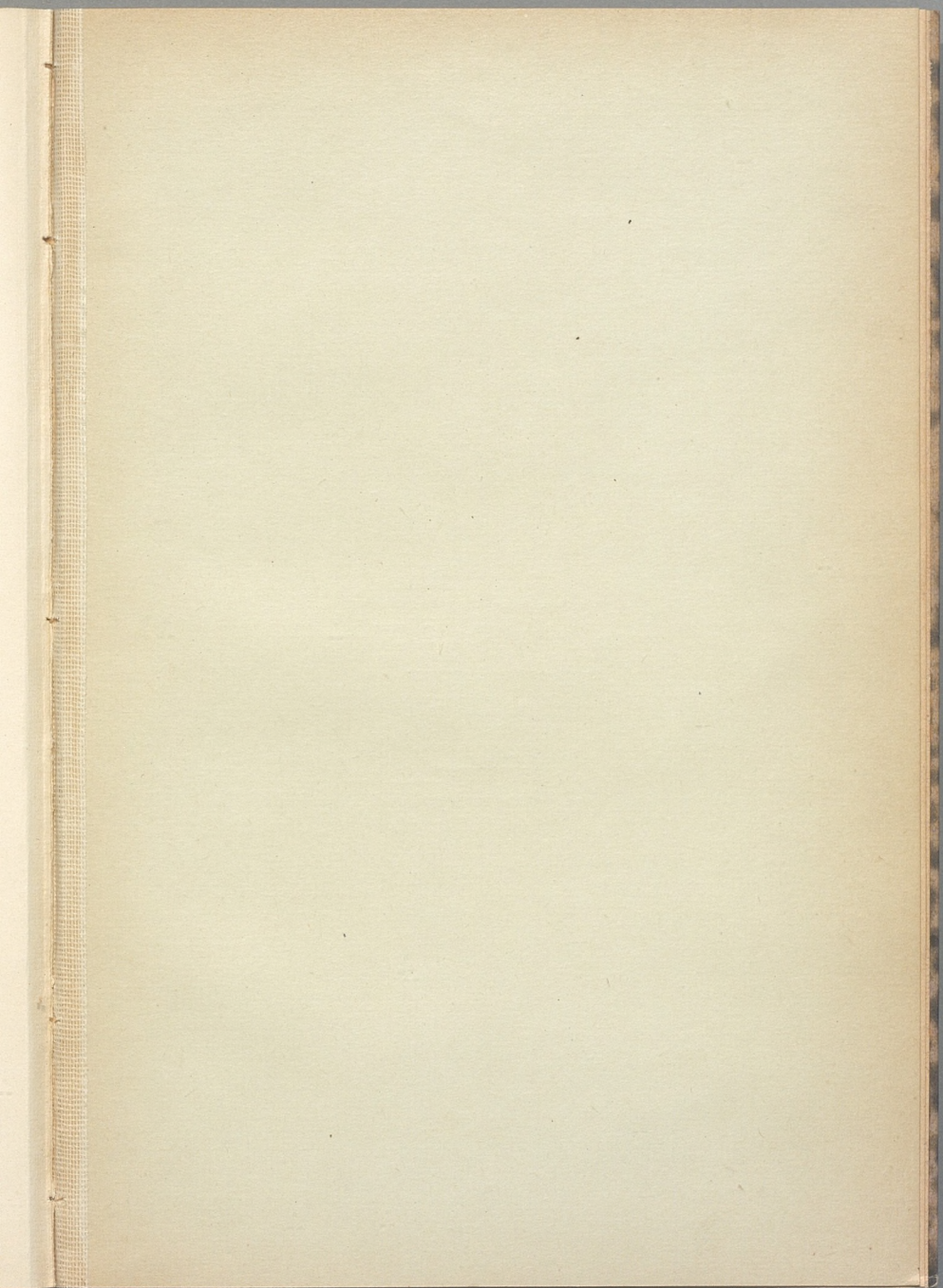
Lagrar vissna, troner och riken ramla,
Glömskans mossor gror öfver hjältars grafvar,
Mänskosnillets skapelser skåda ljuset,
Prisas och glömmas.

Dock ej Luthers verk utaf tiden grusas.
Han ett redskap varit för högre makter,
När för andens evighetstörst han öppnat
Källan den enda.

Han har byggt på klippan, som ensam bjuder
Trygghet åt den irrande mänskotanken.
Mot dess fäste mänskliga hugskotts vågsvall
Brytes i vanmakt.

Därför bleknar aldrig bland oss hans minne,
Hvarhelst kärnan skattas i kristendomen;
Därför är han vår evangeliska kyrkas
Skönaste prydnad.

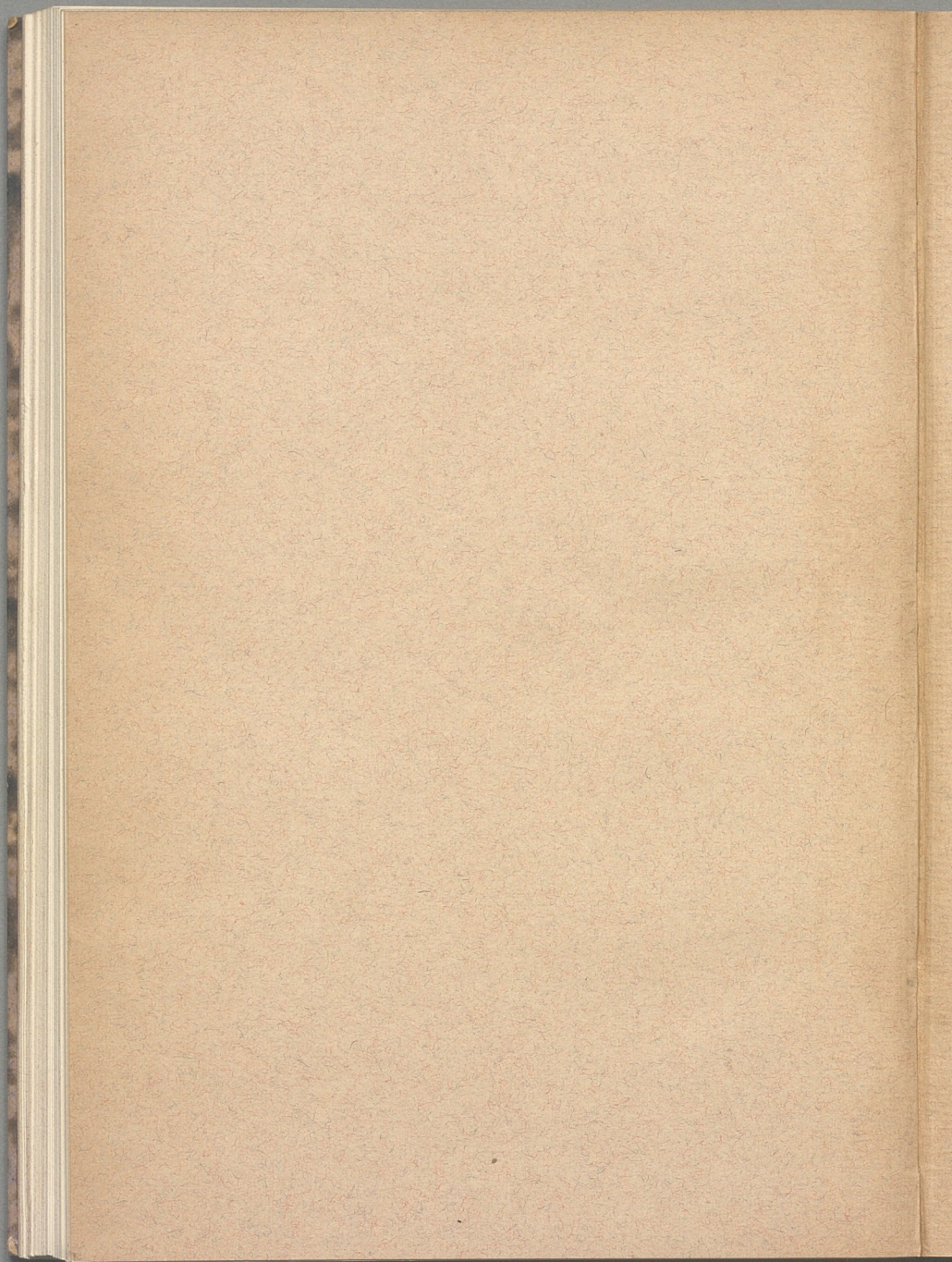

— Pris: Kr. 2:75 —

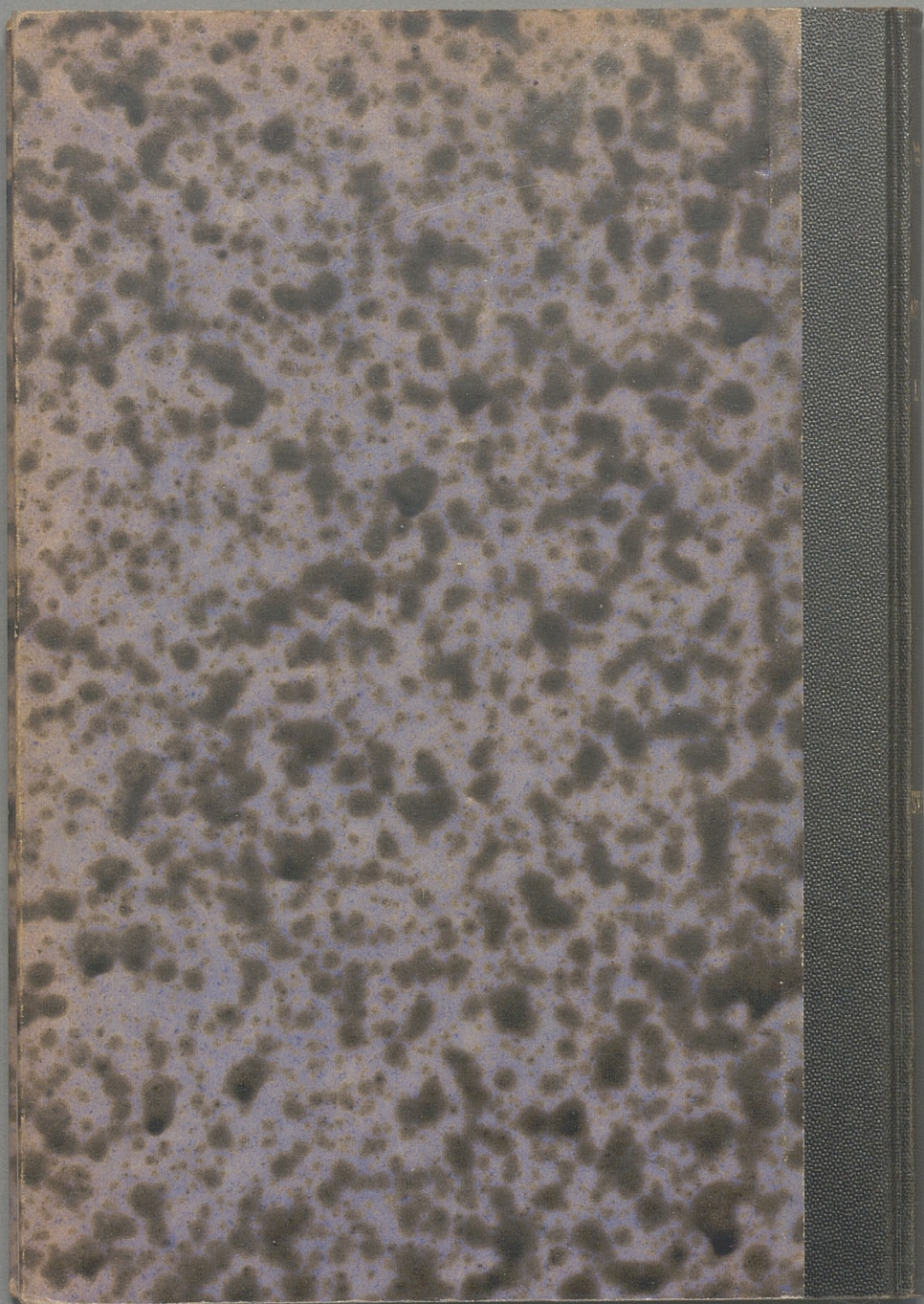
schreiner
Group

10000000020769

LÄSESALSLÄN

Kungliga biblioteket

www.books2ebooks.eu